

AIARALDEA hemen

ESKUALDE BAT, AIARALDEAK HAMABOST

Edonor izan daiteke

Erreportajea

39 lanpostu gehiago Aiaraldeko enplegu-suntsiketaren zurrunbilora

Garnica konpainiak Maderas de Llodioko 39 langile kaleratu nahi ditu, bai eta produkzioaren %40 eskualdetik kanpo eraman ere. Bihar (urriak 9) amaituko da kaleratzeen espedientearen kontsulta epea; kapitulu berri bat Aiaraldeko lanpostuen-suntsiketari

Testua **Aimar Gutierrez Bidarte**

Atzerako kontaktetan sartuta daude Maderas de Llodioko langileak. Fabrikaren jabe den Garnica taldeak plantillako 39 langile kaleratu eta produkzioaren %40 konpainiaren beste lantegietara eramateko nahia adierazi zuen irailaren 1ean. Beharginek, aldiz, greba mugagabea abiatu zuten irailaren 22an, enpresaren asmoak geldiarazteko.

Bi aldeak negoziazioetan murgilduta egon dira azken asteetan, baina Garnicak ez du jarraera aldatzeko imintziorik egin, eta orain arte entzungor egin die kaleratzeak ekidin eta produkzioa Laudion mantentzeko egindako proposamene guztiei. Bihar (urriak 9) dute azken bilera, kaleratze espedientearen kontsulta epearen azken egunean.

Lanuzteak hemeretzigarren eguna jo du egunkari hau inprentatik atera den unean. Greba mugagabearen jarraipena erabatekoa ari da izaten, produkzioa etenda dago guztiz eta plantilla batasun irudi indartsua ari da eskaintzen.

39 kaleratze
Urriaren 9tik aurrera gertatuiko denaz hitz egitea fikzioa egitea da. Baina ez dirudi Garnicak ikasturte berriarekin hartutako bidetik aldentzeko asmorik duenik. Gauzak horrela, eta egur konpainiaren asmoek orain arteko gidoia jarraituz gero, 39 kaleratzei izen-abizenak jarriko dizkio Garnicak.

Edonor izan daiteke
160 langile inguruk osatzen dute Maderas de Llodioko lantegia. Urriaren 9tik aurrera edonor izan daiteke kaleratze-gutun baten hartzailea. Garnicak azken urteetan Aiaraldean ohikoa bilakatzen ari den enplegu-suntsiketaren bidea hartu du, eta 39 enplegu “gehitu” nahi ditu modu kezkagarrian puzten ari den suntsitutako lanpostuen kontagailura.

Guardian eta Autoglas-Glavista itxi zirenetik denbora gutxi igaro den honetan, lanpostu-suntsiketaren mamua ezin uxatu dabil Aiaraldea. Multinazional handien menpeko eskualdean, edonork mugitu dezake xake partida honetako hurrengo pieza.

Erreportajea

GARNICAREN JABE NAGUSIEN BESTE NEGOZIOAK

LiveU konpainiak bere zerbitzuak iragartzeko erabiltzen duen irudietako bat. **Liveu.tv**

Mundu osoko ehunka enpresaren jabea da The Carlyle Group. Horietako bat da Garnica, Maderas de Llodion 39 langile kaleratu nahi dituen enpresa. Beste bat, aldiz, LiveU da, Israelen sorburua duen zuzeneko bideo emisioetan espezializatutako enpresa, erabilera polizial zein militarreko teknologia garatzen duena. Bi enpresa oso ezberdin, bi tanta, inbertsio funts erraldoi beraren negozioen ozeano ez bereziki baretsuan murgilduta.

Testua **Txabi Alvarado Bañares**

Zaila da The Carlyle Groupek duen dimentsioa irudikatzea. Inbertsio-kapitaleko munduko enpresa handienetako bat da, 465 bilioi euro kudeatzen ditu, eta mundu osoko ehunka enpresaren jabea da. Konpainia horietako bat da Garnica, Maderas de Llodion 39 langile kaleratu nahi dituen multinazionalerrioxarra.

2018an erosi zuen Garnicak Aiaraldeko konpainia. 2022an, aldiz, Garnicaren kapitalaren %70 eskuratu zuen The Carly-

le Groupek, ICG funtsak ordura arte izandako partaidetza erositak. Hau da, inbertsio funts erraldoi batetik are erraldoiago batera pasa zen Garnicaren (eta, ondorioz Maderas de Llodionen) jabetzaren gehiengoa. ICGk 123 billoi kudeatzen ditu gaur egun, zifra astronomikoa izan arren, The Carlyle Groupena baino ia lau aldiz txikiagoa dena.

Ez dago argi The Carlyle Groupek zenbateko eragina daukan Garnicak egunerokoan hartzen dituen erabakietan, baina egia da erosketak eman zenetik gorabehera ugari egon direla eguren-

presan: enpleguak aldi baterako erregulatzeko espedienteak ezarri zituzten 2022 eta 2023. urteetan konpainiaren hainbat lantegitan, baita Maderas de Llodion ere. Logroño bulegoetan, aldiz, 26 langile kaleratu zituzten 2023an, eta azken bi urteetan zuzendaritzako kideen erdia berritu dute, zuzendari exekutiboak (CEOa) barne.

Beste negozioak

Gauzak hala, enpresa burujabe bat izatetik inbertsio ozeano batean murgildutako tanta bat izatera pasa da Maderas de Llo-

Ehunka enpresa erosi ditu The Carlyle Groupek azken urteetan, mota eta sektore askotakoak. Horietako bat da **LiveU, jatorri israeldarreko teknologia enpresa**

dio urte gutxitan. Eta The Carlyle Groupen ozeanoa ez da nolanahikoa. Industria, osasungintza, finantza zerbitzuak, sektore aeroespaziala, xehekako merkataritza, higiezinak... adar asko eta anitzak ditu Garnicaren jabe nagusiaren negozio sareak. “Kapitala aukerekin konektatuz” (Connecting Capital to Opportunity) da inbertsio funts estatu batuarren lema eta, bide horretan, ez du aparteko erreparorik; adibidez, industria militarrean inbertitzeko... edota Israelekin negozioak egiteko.

LiveU-ren kasua da horren adibide. 2006. urtean sortu zuten teknologia enpresa hori Israelen, eta 2021an pasa zen Carlyle Groupen eskuetara, Garnica baino urtebete lehenago. Konpainia horren egoitza nagusia Estatu Batuetan dago gaur egun, eta bere webgunean ez zaio bere jatorri israeldarri inolako erreferentziarik egiten, bere egungo CEOa (Samuel Wasserman) enpresaren sortzaileetako bat (eta israeldarra) den arren.

Lehen begiratuan, LiveUren jardunak ez dirudi bereziki polemikoa. Ikus-entzunezkoen zuzeneko emisioak egiteko teknologia garatzen du, eta nahiko aitzindaria izan da esparru horretan. Gauzak hala, telebista kateak edota kirol emisioak egiten dituzten komunikazio enpresak dira bere bezero fidelenetako batzuk, baina baita gobernuak, poliziak zein militarrek ere.

Izan ere, “egoeraren ezagutzarra” bideratutako gailu berezituak garatu ditu konpainiak, segurtasun zein defentsarako baliatzen direnak (droneetan, adibidez).

“Bideozaintza funtsezkoa da segurtasun eta defentsa operazioetan. Grabatutako irudietan oinarritzen diren zaintza-sistema tradizionalak ez bezala, denbora errealeko bideo-monitorizazioak teknologia aurreratuak baliatzen ditu, hala nola bideo-dukien analitika eta adimen artifiziala, gertaerak automatikoki aztertu eta detektatzeko”. Joseph Yakerren hitzak dira horiek, LiveUren segurtasun publikoko negozioaren garapeneko zuzendaria.

Bere hitzetan, “gaitasun espezifikoa” jorratu dituzte “misioen jarduna optimizatzeko, egoeraren zaintzan, tripulatutako eta tripulaziorik gabeko aireko eta lurreko ibilgailuetan, agintean eta kontrolean, ikusmen-adimenean, erabakiak hartzeko agertokietan eta gehiagotan”.

Azken urteetan LiveU-k are gehiago sakondu du segurtasun publikoaren negozioan. Bide ho-

Erreportajea

rretan, Actus Digital enpresa ero-
si du aurten, hau ere jatorri israel-
darrekoa. Informazioaren moni-
torizazio adimenduna eskaintzen
du enpresa horrek, Adimen Arti-
fiziala baliatuta, eta mota horre-
tako zerbitzuak eskaintzen diz-
kie mota askotako erakundeei,
gobernuak eta inteligentzia agen-
tziak tartean (NATO da bere beze-
roetako bat, adibidez).

Israelekin harremana

LiveU-k ez du informazio oso
zehatzik ematen bere bezeroen
inguruan, are gutxiago segurtasun
publikoko esparruaren bar-
rruan. Ondorioz, ezin da ziurta-
tu Israelgo gobernuarekin elkar-
lan zuzenean dagoen edo ez. Esa-
ten duen gauza bakarra da 5.000
bezero inguru dituela mundu-
ko 150 herrialdetan, eta tartean
daudela hedabideak, hezkuntza
zentroak, ekoiztetxeak, gober-
nuak edota segurtasun publiko-
ko agentziak ere.

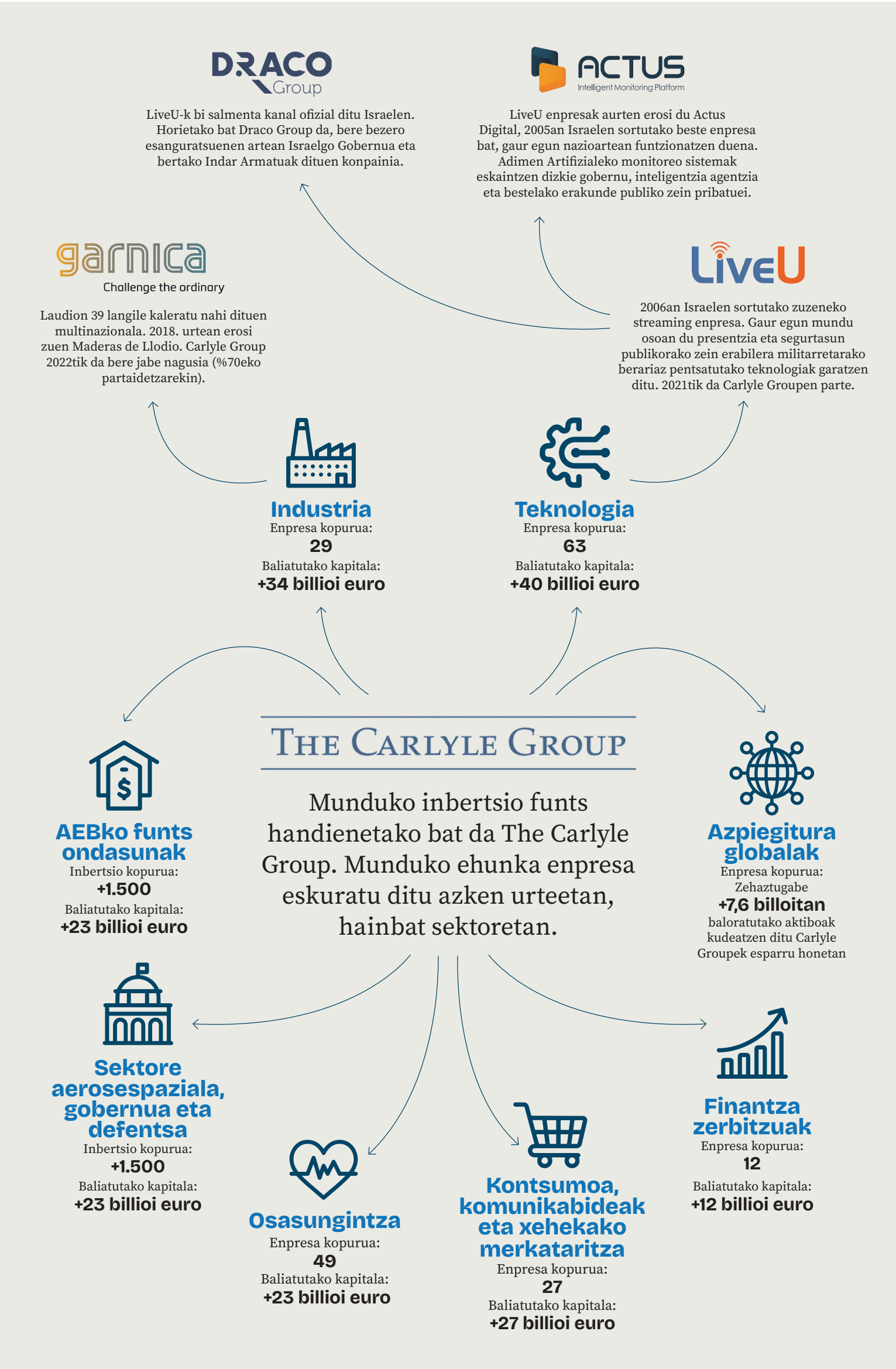
Hala ere, LiveU-k bi salmenta
kanal ofizial ditu Israelen, eta ho-
rietako bat Draco Group da. Eta
enpresa horrek bai, bere bezero
esanguratsuenen artean ditu Is-
raelgo Gobernu eta Israelgo In-
dar Armatuak.

Dena den, LiveU eta The Carlyle
Group ez daude Israelen aurkako
Boikot, Desibertsio eta Zigorren
(BDZ) kanpainaren zerrendetan.
Ahmed Bashbash garatzaile pa-
lestinarrak sortutako ‘No Thanks’
aplikazioan agertzen dira soilik.
Aplikazio horren arabera, Li-
veU-ren jabea izateaz gain, Israe-
lekin lotuta duten defentsa kon-
tratatista inbertitu du The Carly-
le Groupek, eta Energean enpre-
sarekin elkarlanean ere aritzen
da (Israelen aritzen dena).

Guardianekin errimak

Modu batean edo bestean, argi
dagoena zera da: dirua dela The
Carlylen Groupen aberri bakarra,
eta bide horretan berdin zaiola
egurrean edo droneetan inber-
titu. Logika makur horretan, 39
langileren kaleratzea albo kalte
anekdotiko bat baino ez da, as-
koz jota.

Izan ere, Laudioko egur fabri-
karen egungo egoerak errima
ugari ditu Guardian Llodion be-
rriki gertatutakoarekin. Enpresa
hori ere Laudion jaio eta garatu
zen Villosa izenarekin, eta beira-
ren ekoizpenaren erreferente bi-
lakatu zen hamarkaden poderioz.
Alabaina, gero multinazional ba-
ten eskuetara pasa zen (Guardian
Glass) eta hortik talde are handia-
go batera (Koch Industries esta-
tu batuarra). Eta badakigu isto-
rio hori nola amaitu den.

Herriz herri

Aiaraldea

Urteroko egitasmoari eutsiko dio elkarteak aurten ere, futbol norgehiagokarekin eta ibilaldi sozialarekin. Horrez gain, aurten Amurrion egingo dute Fedeafes federazioaren ekitaldi nagusia, ostiralean.

Buru osasuna “bizitzako etapa guztietan” zaindu behar dela aldarrikatu du Asasamek

Laudio, Amurrio, Aiara, Artziniega, Okondo, Urduña eta Orozkoko alkateek parte hartu dute prentsurrekoan. Aiaraldea.eus

Testua **Txabi Alvarado Bañares**

Buru osasun arreta bizitzako etapa guztietan bermatu behar dela uste du Asasamek, eta aldarri hori plazaratuko du Buru Osasunaren Nazioarteko Egunean. Urriaren 6an egin zuten aurtengo programa aurkezteko prentsurrekoa, Laudio, Amurrio, Aiara, Artziniega, Okondo, Urduña eta Orozkoko alkateen parte hartzearekin.

Urteroko jarduerak mantendu dituzte. Urriaren 14an lagunarteko futbol partida egingo dute elkarteak erabiltzaileen eta La Milagrosako ikasleen artean. Hilaren 19an, aldiz, Buru Osasunaren aldeko ibilaldi sozialaren VI. edizioaren txanda izango da. Ohiko

funtzionamendua izango du egitasmo horrek. Goizeko hamarretan abiatuko dira parte hartzaileak Laudio zein Amurriotik, Luiaiondon elkartzeko.

Bukatzeko, hitzaldia eskainiko dute urriaren 28an Laudioko Kultura etxean, pertsona nagusien buru osasunari buruz. Arratsaldeko bostetan izango da solasaldia, Aidatu elkarteak presidentea den Cristina Blancoren eskutik.

Horrez gain, beste ekitaldi bat sartu dute programan, berezia izango dena. Izan ere, Asasam barne hartzen duen Fedeafes federazioak Amurriohautatu du bere aurtengo ekitaldi instituzionala egiteko. Bertan irakurriko dute aurtengo manifestua, ostiralean (urriak 10) eguerdiko hamabietan.

Asasameko kideek balioan jarri dute elkartetik abiatutako Gazteekin programa, Aiaraldeko nerabe eta gazteak laguntzen dituen

Gazteekin programa

Urtero bezala, buru osasunaren aldeko baliabide gehiago behar direla aldarrikatu du Maria Angeles Arbaizagoitiak. “Ezin dugu onartu pertsonen bizi-kalitatea adinak, estigmak edo baliabiderik ezak baldintzatuta egotea”, nabarmendu du Asasameko presidentek. Bere iritziz, “buru osasunean inbertitzea etorkizunean, gizarte-kohesioan eta duintasunean inbertitzea da”. Izan ere, nabarmendu dutenez, buru osasuneko arazoaren %70a agertzen da 18 urte bete baino lehen, eta suizidioa da gazteen artean heriotza gehien eragiten dituen kanpo faktorea Espainiako estatuan.

Baina, era berean, adinekoen buru osasunean ere jarri dute arre-

ta. Izan ere, “bakardadeak, galekrek eta osasun fisikoko arazoek” zuzenean eragiten dute pertsona nagusien ongizate emozionalean, eta EAEn euren buruaz beste egiten duten pertsonen %70ak ditu 50 urtetik gora.

Horri lotuta, Asasameko kideek nabarmendu dute buru osasuneko arazo larriak dituzten pertsonen “zahartzegoiztiarra” pairatzen dutela, eta ohikoan baino 10-20 urte gutxiago bizi direla horren ondorioz. Horregatik, premiazkotzat jotzen dute “kolektibo horri bere zahartzte-prozesuan laguntzeko baliabide zehatzak diseinatzea, eta etxebizitzaren eskuragarritasuna, enplegu babestua, osasun-arreta integrala eta zaintza-sare komunitarioak bermatzea”.

Aiaraldea

Ia bi ordu behar dituzte Aiaraldeko ikasleek Leioako Kanpusera heltzeko

Euskal Herriko Unibertsitateko Bizkaiko Kanpusa. EHU

Testua
Aitor Aspuru Saez

Euskal Herriko Unibertsitateko Leioako Kanpuseko ikasleen egoera prekarioa salatu dute, egunero bidaia luzeak (lau ordukoak maiz) egin behar baitituzte Aiaraldetik hezkuntza zentroa heltzeko. Guraso batzuek adierazi dute eskualdean ez dagoela garraio publikorik, eta daudenak erabiltzean denbora ugari galitzen dutela euren seme-alabek: "Lehenik eta behin, Renfeko C-3 lineako trenak hartu behar dituzte, gero C-1 eta C-2 lineako zerbitzua baliatu behar dute Abandotik San Mamesera joateko, eta, azkenik, Bizkaibus zerbitzuak eramaten ditu kanpusera".

Senideek azpimarratu dute ho-

rri gehitu behar zaizkiola Renfek sortzen dituen atzerapenak. Izan ere, Basauriko geltokian egiten ari diren lanen ondorioz, burdinbide bakarra dago erabilgarri hiri horren eta Ollarganen artean. Hori dela eta, maiz trenak geldirik geratzen dira ibilbide erdian.

Gauzak horrela, gurasoek gaineratu dute lau orduko bidaiak egin behar dituztela ikasle aiaraldearrek, bi ordu joateko eta beste bi itzultzeko.

Gurasoek aldarrikatu dute erakundeek ez diotela irtenbiderik bilatu egoerari, eta, euren ustez, eskualdeko etorkizuna eurak izango direnez, neurri batean, seriooki hartu beharko lukete garraio publiko zuzena sustatzea kanpusera.

Ordubeteko itxaronaldiak eragiten ditu Renferen ordutegi aldaketak

Trenen ibilbidearen iraupena luzeagoa izango da hemendik aurrera. Aiaraldea.eus

Testua
Aitor Aspuru Saez

Renfeko C-3 lineako erabiltzaileek salatu dute neguko ordutegialdaketak arazo gehiago ekarri dituela eskualdera. Izan ere, trenen kopurua izugarri murriztu da, eguneko azken orduetan bereziki.

Zehazki, 21:00etatik aurrera tren bakarra dago orduro Abando eta Urduña lotzeko. Hain zuzen, 21:30ean dago bat eta hurrengo 22:40ean abiatzen da. Horrek suposatzen du 22:09ko zerbitzua kendu dutela eta, ondorioz, erabiltzaileek ordubete baino gehiagoko tarteak dutela inolako garraiorik gabe,

Arazoa bereziki larria da Urduñako herritarren kasuan, 21:00etatik aurrera tren bakarra baitute orduro

eta garraio pribatu bakarrik gertatzen zaielarik etxera itzultzeko alternatiba moduan.

Denbora gehiago ibilbide bera

Hori gutxi balitz, Urduñako erabiltzaileek azpimarratu dute, gainera, bidaiak gehiago irauten duela. Pasa den astean 53 minutukoa zen Abando eta Urduña arteko ibilbidea, eta egun 61 minutukoa da.

Aiaraldea Komunikabidearekin hitz egin duten herritarrek nabarmendu dute Renfek (orain Eusko Jaurlaritzaren eskumena dena) prekaritatearen bidea hartu duela, bidaiarien beharrak ardatz hartu ordez.

Orozko

Udal aurrekontuetarako proposamenak egin ahalko dituzte orozkoarrek urriaren 31ra arte

Testua
Aitor Aspuru Saez

Aurrekontu parte-hartzaileen prozesua abiatu du Orozkoko Udalak, eta urriaren 31ra arte ireki du proposamenak jasotzeko epea. Ekarpenak helarazi nahi dituzten herritarrek honako posta elektronikoko hiru baliatu ahalko dute: aurrekontuak2026@gmail.com.

Dena den, aukera egongo da baita proposamenak fisikoki helarazteko udal-bulegoetan jarritako postontziaren bidez. "Gaine-

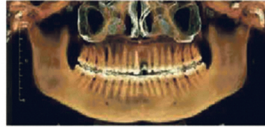
ra, Udala herriko elkarte eta zerbitzuekin harremanetan jarriko da (kiroldegia, eskola, etab.), haien beharrak jasotzeko eta prozesu honetan kontuan hartzeko", azaldu du tokiko erakundeak, eta iragarri du auzo batzarrak ere egingo dituztela hilabete honetan, eta bertan ere emango dutela proposamenak egiteko aukera, "ohiko gaiak jorratzeaz gain". Hain zuzen, datorren ostiralean (urriak 10) egingo dute auzoetako batzar nagusia, arratsaldeko zazpitan udaletxeko osoko bilkuren aretoan.

YANDIOLA
HORTZ KLINIKA LAUDIO

80 urte zurekin

PADI PROGRAMA

INPLANTEAK

3D ERRADIOGRAFIAK

Mediku zentroa RPS: 314/18
Karmen Kalea 13, behe LAUDIO (Araba) 946 723 100

Herriz herri

Laudio

13.168,8 kilometro egin dituzte euskararen alde, Laudioko ikastetxeen arteko elkarlanari esker

Ehunka lagun batu ziren ekimenara. Aiaraldea.eus

Testua
Txabi Alvarado Bañares

10.000 kilometroko erronka aise gainditu zuten irailaren 28an Laudion euskararen alde eginiko ekimenean. Ehunka lagun animatu ziren Zumalakarregi etorbidean gora eta behera aritzera. Ibiltzen, korrikan, bizikletan edota patinetean, adin anitzeko herriarrak batu ziren 9:00etatik 19:30ak arte luzatu zen egitas-mora, eta 13.168.8 kilometro osatu zituzten guztien artean.

Antolatzaileak pozik agertu dira ekimenak izandako harrerarekin, baina egitasmoaren alde kualitatiboari ere erreparatu nahi izan diote. Izan ere, aurtun udalerriko derrigorrezko hezkuntzako ikastetxe guztiak batu dira erronkaren antolakuntzara. Gauzak hala, egun osoa elkarlanean igaro zuten Laudio Ikastolako, Lamuza Ikastetxe-ko, Aretako Herri Eskolako, La Milagrosako, Laudioko BHIko eta Latorro Ikastetxe-ko hezkuntza komunitateek.

JYSK multinazionalak denda irekiko du Laudion eta kontratazio prozesua abiatu du

Testua
Aitor Aspuru Saez

JYSK multinazional daniarrak jakinarazi du denda irekiko duela Laudion, Arza poligonoan, hain zuzen. Araban izango duen bigarren salmenta puntua izango da hori, Gasteizen badauka beste bat eta. Hori dela medio, asteko 30 orduko lanaldiko kontratazioak egingo dituela adierazi du. Eskaintza osoa In-

terneten topatu daiteke. Hautagaiei malgutasuna exijituko diete, bai ordutegietan, zein ardua motetan. Horrez gain, Aiaraldea Komunikabideak beste lan-eskaintza bat topatu du in-fojobs atarian, lanaldi osoakoa, denda arduradunaren betebeharrak hartzeko. JYSK konpainiak altzariak eta dekorazio elementuak saltzen ditu. 1979an sortu zuten eta egun 3.500 denda baino gehiago ditu mundu osoan.

Urduña

Jose Mari Gutierrez Angulo Txakolina Urduñan

Urduñako Adratan elkarteak bi jardunaldi antolatu ditu herriko eta eskualdeko bizi-lagunek eta bisitariek bertako txakolinaren laborantzak historian zehar izan duen garaipena ezagutu ahal izateko eta, horrez gain, gaur egun ekoizten duten ustategien oraina. Gaian adituak diren bi pertsona arduratu dira hari nagusia taxutzeaz, sorreratik gaur egunera arte: historialaria bata, ekoizlea bestea.

Historian zeharko txakolinaren ibilbideaz Salvador Velilla historialaria arduratu da. Ikerlari trebearen pazientziarekin Urduñako artxiboetan (eta eskualdeko beste herri batzuetakoetan) murgildu da ardo honen historia osoa idazteko aukera ematen duten erreferentziak berreskuratzeko.

Irailaren 25ean Ardoa Nerbioi Garaian / El vino en el Alto Nervión hitzaldia eman zuen Velillak Urduñako Alondegian. Bertan, eskualdeko ardoaren historiaren errepaso sakona egin zuen: 800. urteko Urduñako mahastiei buruzko erreferentzietatik (Donemiliagako Kukullaren kartularioan) txakolina ekoizteari buruzkoak XX. eta XXI. mendeetaraino.

Historia horretan, laborantzarako, mahats-bilketarako, txakolinaren ekoizpenerako, salmentarako... nahitaezko arauak agertzen dira; tokiko produktua babesteko arauak, kanpoko ardoa inportatzeko debekua, bertako ardoa kontsumitu ez den bitartean... baita ardoaren eta txakolinaren salmentak udalerriri ematen zizkion diru-sarrera garrantzitsuei buruzko aipamenak ere. Dokumentu batzuetan, txakolinak zekarren ospe txarra ere agertzen da; beste batzuetan, berriz, sortzen ziren gatazkak ikusten dira.

Bigarren jardunaldia irailaren 28an izan zen: ibilbide gidatu bat Tiestos mahastiaraino. Txetxu Larrazabal ekoizleak, Salvador Velillarekin batera, Urduñako txakolinaren historia berria eta eta bere ekoizpenak dituen berezitasunak azaldu zizkien bertaratutakoei.

Duela hiru hamarkada baino gehixeago, Txetxu Larrazabal, bere familiarekin, aitzindarietako bat izan zen. Hasi berri ziren laboreen emaitzarik onenak lortzeko, Urduñakoek Errioxara jo zuten aholku eske. Landatzeko, inautetako eta abarrerako metodori eraginkorrenak ikasi nahi zituzten.

Hasieran Errioxako inausketa metodoa aplikatu zuten eta Urduñako klimarako egokia ez zela egiaztatu zuten. Txetxu bera joan zen gero Irulegiko ardoaren ekoizleengana aholkularitza eske; egiaztatu zen Irulegiko inautetako metodoak bermatzen zuela hobekien ekoizpena, mahatsondoa hobeto egokitzen zuelako hemengo klimara.

Tiestos lursail zeharreko ibilbidean Txetxu Larrazabalek mahastiak eskatzen duen etengabeko lana azaldu zuen, goialdeko eta finken sakostaren arteko lurraren eta mahatsen kalitate ezberdintasuna, mahastiak mildiuma bezalako izurriei aurre egiteko zenbat aldiz tratatu behar izana...

Salva eta Txetxu bat etorri ziren esatean mahastiak 17 aldiz behar izan dezakeela berriazko arreta urte batean, urteko gorabehera klimatikoaren arabera.

Aiara

Aiarako I. Mikrobideo Lehiaketa abiatu du Hogeitalau Elkarteak

Urtero antolatzen duten ekimena da Aiarako Euskararen Asteburua. [Aiaraldea.eus](#)

Testua
Aitor Aspuru Saez

Hogeitalau Elkarteak egitasmo berritzailea abiatu berri du, Aiara-ko I. Mikrobideo Lehiaketa, alegia. Euskara sustatzeko taldeak aiara- rrei proposatu die gehienez 90 se- gundo irauten duten bideoak sor- tzea urriaren 19an proiektatzeko Arespalditzan.

Lan guztiak euskaraz izan beharko dira eta ezinbestekoa da talde bakoitzean Aiara- n errolda- tutako herritar bat egotea gutxie- nez. Edukiari dagokionez, elkar- teakez du mugarikezarri: txistek, ipuinak, ametsak, pasadizoak, za- lantzak... izan daitezke.

Urriaren 1ean ireki zuten epea

ikus-entzunezkoak bidaltzeko eta horretarako aukera egongo da urriaren 10era arte. Zehazki, ho- geitalau@gmail.com helbide elek- tronikoan jasoko dituzte lanak. Parte-hartzaileek sorpresa dibe- rigarriak izango dituztela adierazi du taldeak.

Hitzordua urriaren 19an
Berez, elkarteak aurreratu du urriaren 17tik 19ra bitartean os- patuko dutela Euskararen Astebu- rua eta azken ekintza Igande Arra- tsaldeak Familian izango dela. Hala, 17:00etan aiara- rrek eginda- ko bideoak proiektatuko dituzte, 18:00etan askaria hartuko dute, eta 18:30ean eskulanak egingo di- tuzte.

Amurrio

Aurtengo ‘Babio Igoera’ ekimenean bildutako dirua APAFAI elkartearentzat izango da

Elkartasun ekimena Gabonetan egingo dute berriro. [Aiaraldea.eus](#)

Testua
Aitor Aspuru Saez

Amurrio Trail taldeak zabal- du du hautatu dutela jadanik zein elkarte babestuko duten aurtengo Babio Igoera Non Stop egitasmoaren bitartez. Zehazki, APAFAI izango da, autismoa du- ten pertsonen Aiara- ldeko elkar- tea.

Taldeak aurtun bertan sortu behar izan dute, ikusita eskual- dean Autismo Alava eta Apnabi elkar- teek ezin zieten beharrez- kobitartekoakeskaini, diagnos- tikoek gorakada dela medio.

Une horretan, APAFAIko ki- deek saiakera egin zuten Autis- mo Alavak bulego bat irekitze- ko Aiara- ldean, baina ezezkoa jaso zuten. Azkenean, eskual- deko familiek euren elkar- tea sortu behar izan dute arreta te- rapeutikoa, hezkuntza- errefor- tzua, aisialdiko jarduerak, fami- lia- eskola edota senideentzako arnas zerbitzuak jasotzeko.

Dirurik ez dutenez, udalekin jarri dira harremanetan eta zozketa ere antolatu dute. Ba- bio Igoera Non Stop ekimena, hortaz, lagungarria izango zaie. Aspaldi antolatzen du Amu-

rio Trail taldeak elkartasun egitasmoa, Gabonak baliatu- ta. Horrela, abenduaren 23an 18:00etatik aurrera, orduro mendizale taldeak abiatzen dira plazatik Babiora, gero bertatik jaisteko. Gaur ere egiten dute eta abenduaren 24an Juan Urru- tia plazatik mendi ibilaldia hasi- ko dute, mendiaren tontorrean amaitzeko.

Orduro igotzen den jendeak inskripzioa egiten du eta diru hori elkar- teetara bideratzen da. Iaz, esaterako Arabako Min- bi- ziaren Kontrako elkar- teak jaso zuen ekarpen ekonomikoa.

Zure egunerokoaren parte gara

CuadraBus

OFICINA CENTRAL:
Polígono Industrial 45, 01473 Amurrio-Alava
www.cuadribus.com

T. 945 890 804
info@cuadribus.com

Betaurreko eta lentillarik gabe ondo ikusi nahi al duzu?

Gure adituei galdetu!

ORTO-K
ORTOQUERATOLOGIA

LUYANDOPTICOS

Conóptica
Juntos por una visión mejor

Elkarrizketa

**“LEHEN
ARRETAN
PAZIENTEA ETA
BERE INGURUA
EZAGUTZERA
IRISTEN ZARA,
ETA HOBETO
LAGUNDU AHAL
DUZU HORRELA”**

MARI CARMEN ETXEBARRIA SAUTUA (Orozko, 1960) 2012TIK ARITU DA AMURRIOKO OSASUN ZENTROKO LEHEN ARRETAN ERIZAIN. IRAGAN OSTIRALEAN HARTU ZUEN ERRETIROA, ETA OMENALDIA JASO ZUEN ANBULATORIOAREN SARRERAN LANKIDE, SENIDE, LAGUN ETA HERRITARREN PARTETIK.

Testua eta
argazkiak **Txabi
Alvarado Bañares**

Osasun zentroaren atean egin dizute agurra.

Jendeak ezin izan du gorde, eta esan didate. Ez didate esan zehazki zer egongo zen, nire agurrera etorriko zirela baizik. Horregatik nekien zer edo zer zegoela.

Eta ondo?

Bai, ederto, emozionatuta. Azken orduan larrialdi bat izan dugu, nire paziente batena. Ospitalera eraman dugu eta apur bat minduta atera naiz. Nire asmoa zen negarrik ez egitea, baina Luisma nire gizona, ikusi dut dantzariz jantzita... Ondo joan da, ez zait igartzen, ala?

Zein izan da zure bilakaera erizain moduan?

Gasteizen hasi nintzen beharrean. 1989an etorri nintzen Amurrion, 1991ra arte. Kontratua amaitu zitzaidan orduan,

“Galdezka hasterakoan, berbetan... zu eta ni orain gauden bezala, batzuetan negarrez hasten dira. **Orduan ikusten duzu ez datozela tentsioa hartzera, tentsioa aitzakia dela**”

eta toki batetik bestera aritu nintzen: Bilbo, Gasteiz... alde batetik bestera. 2006ko oposaketetan atera nuen plaza, eta Gurutzetara joan nintzen, larrialdietara. 2010ean itzuli nintzen lehen arretara, ni lehen arretakoa bainaiz, ez ospitalekoa, lehen arreta dut gogoko. 2012ko apirilean iritsi nintzen berriz Amurrion, gaur arte.

Lehen arretan topatu duzu zure tokia. Zer du esparru horrek horrenbeste asetzen zaituena?

Pazientea ezagutzen duzu, eta bere ingurua: familia, duten bizimodua... Dena. Hori da gehien gustatzen zaidana, hobeto lagundu ahal diezulako. Batzuetan tripako minak dituztela esanez datoz edo ezin dutela arnasa hartu, eta horren atzean zerbait dago, ez duena zertan gaixotasuna izan.

Gaixotasunak diagnostikatu eta artatzetik harago doa zuen jarduna, beraz.

Noski. Batzuetan antsietatea izan daiteke, edo etxean

Elkarrizketa

zerbait gertatzen zaie... zuk pazientea ezagutzen baduzu agian atera ahal diozu. Galdezka hasterakoan, berbetan... zu eta ni orain gauden bezala, batzuetan negarrez hasten dira. Orduan ikusten duzu ez dato zela tentsioa hartzera, tentsioa aitzakia dela.

Hori adinekoen artean ikusi duzu gehiago, edo kontu orokorragoa da?

Guztiekin. Gazteak gutxiago etortzen dira, baina 40 urtetik gorakoak ere badatoz, eta edadetuak asko. Ama batek seme batekin bezala: “Laztana, ondo zaude? Bai, bai”, baina bere gorputzak ez dio hori.

Asko aldatu da lehen arreta urte hauetan?

Bai, aldatu dira gauzak. Denbora falta zaigu, ez dugu denborarik harrera ona emateko. Jendea ere falta da, langile gehiago behar ditugu. Orain, adibidez, ez dut tarterik izan etxeetan artatzen ditudan pazien teak agurtzeko. Gaur ibili naiz telefonoz deika, eta ez dut tarterik izan guztiak agurtzeko. Uste dut beste egun batean etorriko naizela. Jada ez naiz Carmen. Ni hemen Carmen izan naiz, eta etxean Mari Carmen. Gauzak hala, Mari Carmen moduan joango naiz agurtzera.

Betidanik egon da langile eta denbora falta?

Uste dut txarrera goazela, ez dakit den ez dagoelako edo... jende gehiago behar da. Hamar minutu ditugu paziente bakoitzarentzat. Larrialdi bat badatorkizu dena atzeratzen da, eta jendea ordubete beranduago ikusten duzu.

Zer sentsazioarekin hartuko duzu erretiroa?

Pozik, zer nahi duzu esatea. Jendeak gogoko izan nau eta nik jendea ere, konfiantza handia izan dut eurekin. Mediku aldaketa asko egon dira hemen 2012tik hona, eta ni itsasargi moduko bat izan naiz. Ona da paziente batek mediku edo erizain bera mantentzea urteetan.

Mari Carmen Etxebarria Sautuaren agur gutuna

Nire paziente eta lagun agurgarriei:

Esan ohi da sekretuak emozioz beterik daudenean, ez dakitela isilik egoten eta behar baino lehenago uzten diotela sekretu izateari. Horrela jabetu naiz nire sorpresaz, baina horrek ez du egin gaurkoa ilusio gutxiagorekin bizitzea.

Uzten badidazue, lehenik eta behin, gogora ekarri nahi ditut maitasunarekin tratatu nituen paziente guzti horiek, solaskide izan nituenak, eta jada, gure artean ez daudenak.

Niretzat nire familia txiki handia zarete. Zuen etxeetan sartu naiz eta adeitasunez jaso nau zue. Momentu asko bizi izan ditugu batera: kontsulta batzuk errazak izan dira ebazten, bes te batzuk ez hainbeste... Bizitza gogorra da eta momentu on zein txarrak oparitzen dizkigu.

Amurrion igarotako denboraz zuetako bakoitzaren aholkuak daramatzat etxera: Landarak zaintzearen inguruan apur bat gehiago dakit, ortua hobeto ereiten dakit, joskuraren inguru ko sekretuak dakizkit eta burokraziaren zirrikituei aurre egiten dakit. Nire bizitza pertsona lean denak dauka lekua. Eskerrik asko!

Eskerrak eman nahi dizkizuet hain gertu egoteagatik nire bizitzako momentu zailenetan. Sostengatu nauzue, maitatu, babestu. Zuen laguntza guztia eskaini, trukean ezer eskatu edo jaso gabe. Oso atsegina izan da kontsultan “eta zu zelan zaude?” entzutea.

Zuetako askorekin erizain-paziente erlazioa izaten hasi zena, urteen poderioz, ADISKIDETA SUN bilakatu da. Denboraren erlojuaren tik-tak soinua astiro igarotzen joan da, etenik gabe, zaratarik gabe, eta konturatu barik, AGUR ETA HURRENGORA ARTE esateko momentua hel du da, eta nire toki erizain gazteren bati uzteko.

Momentu honetan, elkar topatu duten emozio piloa ditut: tristura eta poztasuna.

TRISTURA: galera sentsazioarekin bukatzear dagoen ibilbide profesional batengatik, ezin dudalako jarraitu nire praktika profesionalean zuek laguntzen, hainbeste gustatzen zaidan horretan, erizaintzan alegia. Nire bizitzako bokazioa izan da, eta nire gurasoei eskertu nahi diet egin izan zuten ahalegina nik nire helburua lor nezan.

POZTASUNA: nire familiarekin hastear dagoen etapa berri honengatik. Nire ogibidearen parte ezinbestekoa izan dira.

Gaur, 2025eko urriak 3an, nire azken lan eguna heldu da. Nire kontsultako atea azkeneko al diz ixten ari naizen honetan, oso eskertuta eta pozik sentitzen naiz lanbide honek eman izan didanagatik. Eskerrik asko zuetako bakoitzari batera igarotako momentuengatik.

Esku onetan geratzen zarete, Ochoa doktoreak maitasunez artatzen jarraituko zaituzte, pro fesional handia da! Mesedez, zaindu ezazue bera ere.

Musu handi bana,

Mari Carmen.

Elkarrizketa

"MUNDUAN PROTESTAN ARI ZARETEN GUZTION BOZGORAILUA ERE IZAN NAHI DUGU"

Bideo deia egin zuten ikasleek Global Sumud Flotillako euskal ekintzaileekin. Aresketa Ikastola

IRAGAN ASTEAN ATZEMAN ZUEN ISRAELGO ARMADAK **GLOBAL SUMUD FLOTILLA** GAZAKO ITSAS-SETIOA APURTU ETA LAGUNTZA HUMANITARIOA ERAMATEKO ANTOLATUTAKO ONTZIDIA. ARESKETA IKASTOLAKO IKASLEEK FLOTILLAKO BI EUSKAL KIDEREKIN HITZ EGITEKO AUKERA IZAN ZUTEN IRAILAREN 25EAN

Testua **Aresketa Ikastolako DBH 4ko ikasleak**

Zein ordu daukazue bertan?

Itziar: kar, kar, kar, oso galde-
ra ona! Hemen ordu bat gehiago,
hamarrak dira!

Zelan zaudete une honetan?

Nae: Oso galdera konplexua da. Alde batetik, tentsioan, urduri, azken egunotan jasandako erasoak direla eta; eta bestetik, gogotsu, animatuta eta hasierako ilusioari eusten diogu. Ni neu, adibidez, indartsu nago eta une honetan ez dut beste inon egon nahi, inolaz ere ez. Nahi dudana aukeratu dudana lekuan nago, eta ez nuke aldatuko. Egia da oso une bereziak eta gogorak bizi izan ditugula; baina hemen, on-

tzietan, elkartasuna nagusi da. Familiakoengandikurrunt sentitu arren, besarkadak bertan jasotzen ditugu, familia txikia osatu dugu. Elkartasunak batu gaitu eta gure arteko giroan sumatzen da.

Zerk bultzatu zaituzte abentura honetan sartzera?

Nae: Gure helburu nagusienak Gaza eta Palestinaren aurkako genozidioarekin amaitzea, setioa apurtzea eta itsas korridore bat zabaltzea dira. Herri palestinarra jasaten ari den erasoaldia eta gosetea ikusarazi ez ezik, mundu mailan protestan ari zareten guztion bozgorailua ere izan nahi dugu. Badakigu Palestinaren aldeko elkartasun olde gero eta zabalagoa dela, herriz herri protesta eta ekintza ugari

antolatzen direla. Ekimen honetan parte hartu ahal izateagatik, benetan oso pribilegiatuak sentitzen gara, ohorea da eta oso harro gaude. Denok daukagu zer egin: Zuek ere gazteok protesta ekintzetan parte hartzera, salatzera gonbidatzen zaituztet, genozidioarekin buka dezagun, ondorengoei mundu hobea utz diezaiagun. Horretan ere denon ardura dela sentitzen dugu, zelan ari gara mundua uzten?

Noiz helduko zareteela uste duzue?

Itziar: Oso astiro ari gara, 50 bat itsasontzi gara eta denetarik dago. Batetik, badira berriagoak edo modernoagoak; eta bestetik, zaharragoak direnak. Denok batera joatea da kontua, beraz, traketseari ere itxaron behar dio-

"Gaur egun Gazako lurra ia dena suntsituta dago, ia biztanle gehienak lekualdatu dira Israelgo erasoetatik babesteko"

gu eta benetan traketsa da, oso zaharra, horixe da astiro joatearen arrazoia. Gure kalkuluen arabera, astebete barru helduko gara, dena ondo bidean.

Zein motatako laguntza humanitarioa daramazue?

Itziar: Bertan falta dituzten elikagaiak eta botikak daramatzagu, lehen esan bezala, itsas korridore bat zabaltzeko asmoa dugulako. Hori posible den neurrian, palestinarrari eman ahal izateko hain beharrezko dituzten elikagai eta botikak.

Zer sentitzen da familia eta ingurukoengandik horren urrun?

Itziar: Beno, ez darogu horrenbeste denbora kanpoan, abuztuaren 31n irten ginen Bartzelonatik. Hilabete pasa da, ez

Elkarrizketa

dugu faltan botatzeko denbora-rik izan. Hala ere, egunero deit- zeko aukera daukagu, bai. Une oro harremanetan gaude eta ho- rrela badakite ondo gaudela.

Zelan egin zenieten aurre izandako erasoei? Beldur han- dia sentitzen duzue?

Nae: Orain arte hiru eraso ja- san ditugu. Hala ere, ondo gaude, etakalte txikiak izan dira. Albis- te ona zein da? Ba, aurrera egin dugula eta ez dela inor zauritu. Duela pare bat egun gaez era- so gintuzten, droneak jaurtiz. Bolbora usaina sentitu ahal izan genuen. Tentsio uneak bizi izan genituen baina tinko jarraitzen dugu. Beldur gara, jakina, baina umorearekin kudeatzen saiatzen gara. Israelgo gobernuak meha- txu egin nahi digu baina gu go- gotsu gaude eta ez dugu etsiko.

Zenbat herritako kideak zau- dete ontzietan?

Itziar: Herri askotakoak, 44 herrialde baino gehiagoko ekin- tzaileak gaude, beraz, imajinatu- ko duzuenez, hizkuntza asko eta asko entzuten dira: euskara, in- gelesa, frantsesa, arabiera, ita- liera, gaztelania....Batuetan, ahal dugun bezala komunikatzen gara. Ni nagoen itsasontzian, adi- bidez, euskaldun bakarra naiz, hortaz, gure artean ingelesez edo frantsesez hitz egiten dugu. Ba- dago neska bat, frantsesez edo in- geles ez dakiena, bada, berare- kin keinuz egiten dugu.

Zer jaten duzue egunerokoan?

Itziar: Tunezetik hozkailurik gabegau- de, beraz, hotzikezertxo ere ez. Iraungitze datarik gabe- koak ditugu, latak. Arroza, pasta eta horrelakoak jaten ditugu, bai- na ondo gaude. Janaria ez da gure kezkarik handiena, argi dago.

Nae: Gure ontzian beganoak eta begetarionak gara, beraz, horre- lako elikagaiak ditugu. Hori bai, sare sozialetan elikagairik ez era- kuste adostu genuen, Gazan eta Palestinan jasaten ari diren go- setea kontuan hartuta, elkarta- sunez.

Zein da gaur gaurkoz Gazako egoera?

Nae: Gaur egun munduan ge- rra asko dira eta denak ez dira komunikabideetan irteten. Une honetan, Gazakoa larrienetako- a izan daiteke, krudelkeria han- dia da. Ez dago zalantzarik, adi- tu goren arabera eta Nazioar- teko Giza Eskubideen arloko erakunde nagusien arabera, Is- raelgo estatua Apartheid erregi- mena da eta bere garbiketa etni- koko politikak gizateriaren aur- kako Lesa Krimenak dira. Gaur egun Gazako lur ia dena suntsi- ta dago, ia biztanle gehienak le- kualdatu dira Israelgo erasoeta- tik babesteko. Egunero ikusten dugu milaka eta milaka hildako izan direla, horietatik gehienak haurrak eta emakumeak. Setioa- ren ondorioz, ez daukate elika- gairik, ur edangarririk, ez eta- mediku arretarik. Israel Gaza- ko kazetariak hiltzen ari da, hau guztiaren berri eman ez dezaten. Egoera benetan latza da.

Haizea Urkixo

Munduak eztanda egiten duen bitartean

Munduak eztanda egiten duen bitartean, guk hemen jarraitzen dugu, gure zentzugabe- ko bizitzak elikatzen, kontsumoaren erritmoari eusten. Kapitalismo basatiaren engrana- jean harrapatuta, gure zilborrei begira. Eta normala da: zoriontasuna saltzen dizutenean eta izatea lortzen ez duzunean, hor geratzen gara, etengabe gure miseriari eta zilborrei be- gira, munduak odola isurtzen duen bitartean, gu izango bagina gixajoak eta ez errudunak.

Palestina eta mina ezin daitezke banatu. Eta nola sendatu daiteke orain min guzti hau? Herri oso baten mina eta biolentzia basatiaren aurrean isilik dagoen mundu baten begira- da hotza. Ironikoa dirudi, baina gero hemen, Ipar globalean, biolentziari beldurra diogu- la ematen du, munduko biolentzia guztia, zuzenean zein zeharka, baimentzen eta praktika- tzen dugun bitartean.

Distopia psikotiko baten baitan gaude murgilduta. Errealitatea eta fikzioa banaezinak dira, baina tamalez errealitatea odoltsua da, gosea dauka, gizarte psikotiko eta distopiko baten hondarra da.

Gazan gertatzen dena ez da “gatazka” bat. Ez daude bi alde. Badago herri bat setiatua, des- jabetua, desagerrarazteko plan baten erdian; eta badago estatu bat, mastodontikoa, bortitza, nazioarteko lege guztiak zapaltzen dituen. Eta bitartean, mendebaldeko potentziek, “demo- krazia” eta “segurtasuna” hitzekin, sarraskia finantzatzen eta justifikatzen dute.

Ez dezagun gezurra sinetsi: ez dago neutraltasunik. “Oreka diplomatikoa” zapaltzailea- ren aldeko diskurtsoaren beste izen bat delako. Arazoaren erroari begiratu beharko genio- ke, eta sorpresa: kapitalismoa, kolonialismoa eta Ipar globalaren hipokrisia dira errudunak.

Hau idazten nabilen bitartean konturatu naiz nekatuta nagoela. Nekatuta naiz beti gauza bera errepikatzeaz, baina nola ez dut errepikatuko arazoaren oinarria aldatzen ez bada? Es- truktura bera, logika bera, boterea bera aldatzen ez bada. Eta bitartean, herri oso bat desa- gerrarazten ari dira, eta jendeak oraindik ez du ulertzen hori bere arazoa ere badela. Neka- garria da, frustragarria, eta, bai, errepikakorra sentitzen naiz, *pero es lo que hay*.

Ez luke beharrezkoa izan beharko ekingizale zuriak atxilotzea gure kontzientziak pizte- ko, baina horrela da; eta eskerrik beroenak beraiei, gure kideei, haien gorputzak jartzea- gatik, ausardiaren ateak guztioi pixka bat irekitzeagatik, sinesten dutenarengatik batu, eta historian inoiz izan den ontzidi konboi zibil handiena sortzeagatik, sionismoari aurrez au- rre egiteagatik.

Mundua eztanda egiten dabil, eta gu hemen, gure burua engainatzen, ezer gertatzen ez balitz bezala, Trumpen pelukari begira gaude.

Iritzia

Euskararen periferian esnatzen

Xabi Zalbide

Azken hilabeteotan, euskararen egoeraz izan ditugun eta baditugun uste asko iraultzera etorri dira Iñaki Iurrebaso soziologoak egindako ikerketak. Kasurako, urte luzez uste izan dugu euskararen indargunea ezagutza zela, hau da, jende askok —gero eta gehiagok— dakiela euskaraz, eta hain zuzen ere erabileran dugula gabezia, hobetu beharrekoa. Horren arabera, erronka da euskaraz dakiten milaka lagun horiek euskaraz aktibatzea. Iurrebasoren tesiak, oster, hori ezbaian jartzen du, eta gaitasuna jomugan ipini. Bere ondorioak argiak dira: ezagutzak gora egin ahala hiztunon profila aldatu da eta euskaraz gaitasun osoa daukatenak edota inguru euskaldunetan bizi direnak euskaldun guztien portzentaje txikia direla. Hortaz, euskara tokatuko litzaiokeena baino gehiago erabiltzen da. Alegia, badago jende asko euskaraz guztiz eroso ibili ez arren euskaraz egiten duena. Kasu bakana da minorizatutako hizkuntzen artean. Hiztunon atxikimenduan eta transmisioan du euskarak indarra eta horren erakusle da belaunaldi berriak direla euskaldunenak.

Badira, ordea, kezkatzeko motibo ugari. Frankismoan azkartutako gainbehera larriaren ostean 60. hamarkadan euskaldungoak berreskuratzefasea abiatu zuen, baina hori azken urteotan moteldu da eta ahultze-fase batera goazelako zantzu asko daude (batez ere “arnasgune” esaten zaien

inguru geografikoetan, hau da, euskara nagusi den lurraldean). Aldaketa handiak bizi izan ditugu eta faktore asko daude horren azpian: ikus-entzunezko kultura kontsumitzeko eta harremanak izateko moduak errotik aldatu dira, barruko populazio-mugimenduek arnasguneak ahuldu dituzte, euskaldunok seme-alaba oso gutxi izaten ditugu, migrazio-fluxuak sano handitu eta handituko dira, nortasun nazionalari lotutako motibazioa apaldu da eta, ondorioz, euskaldunen sozializazioak “deseuskaldundu” egiten du. Ondorioa izaten ari da euskarak trinkotasuna galtzea, indar demografiko eskasa izatea, hiztunen profila eta gaitasuna aldatzea, bai eta kalitatea kaskartzea eta erdarak euska-

“Erronka da euskaraz dakiten milaka lagun horiek euskaraz aktibatzea”

razko elkarrizketak guztiz bustitzea. Hori guztia “Esnatu ala hil” liburuan ezin hobeto jaso eta atondu berri dute Iñaki Iurrebasok eta Garikoitz Goikoetxeak.

Gure periferia honetatik harridura puntu bat sor dezake diagnostiko honek. Izan ere, egoera ia erabat erdaldundutik abiatuta, ezagutzan (eta etxeko erabileran, neurri apalagoan) aurrerabide handia egin baita Aiaraldean. Dagoeneko, biztanleen %40k daki euskaraz —gehienok gaztelania baino okerrago, hori bai—, eta etxeko erabilera %10etik gora dago erdal nagusitasuneko herrietan. Irabazia gertatu da gune erdaldunetan eta galera euskaldunetan. Azkenaldian, dena dela, gurean ere ahultze-sintomez ere ohartarazi du eskola-komunitateak, besteak beste. Dena dela, “gure” irabaziak ezin du inola ere konpentsatu hizkuntzaren gune trinkoetan izaten ari den odolustea. 2036rako proiektzio demolingustikoak oso ezkorrek dira, gainera.

Joera eta fenomeno horien aurrean Iurrebasok eta Goikoetxeak argi planteatzen dute olatu berri bat altxatu behar dela, eta arnasguneak salbatzeko politika eta estrategia berrien beharra jartzen dute mahai gainean; edozein hizkuntzak behar duelako, azken batean, nagusi den eremu geografiko trinko bat eta hizkuntza horretan erraz(ago) aritzen diren hiztunak. Horren premian gaude, hain zuzen ere. Baina ez hori bakarrik, erdara nagusi den inguru hauetarako ere argi esaten dute nondik jo: euskara lehentasunen artean ezarri, euskaldunak elkarrengana hurbildu eta trinkotu, euskaraz egiteko “gune seguruak” sortu, edota ume eta gaztetxoek erdalduntze goiztiarri aurre egin, aisialdian eraginez. Horretan ari da jende asko gurean dagoeneko, eskuzabaltasunez eta Ilusioz. Iruditzen zait horretan sakondu behar dela, non gauden ondo jakinda eta egoeraz jakitun, nor bere esparru eta ahaleginetik. Ez da erronka makala.

PARTE HARTZEA EZINBESTEKOA DA Almudena Otaola

Gero eta gehiago entzuten ditugu inguruan “politikari guztiak berdina dira”, “berdin dio zer egiten dugun” edo “nik jada ez dut politikan sinesten” bezalako esaldiak. Desengainu hori benetakoa da, eta euskaldun garen aldetik gertutik sentitzen dugu.

Hala ere, badakigu erretiratzeak, parte-hartzeri bizkarra emateak, ez duela ezer konpontzen: alderantziz, herri gisa ahultzen gaitu. Ez da egia denok “berdinak garenik”, eta horren froga da Euskadiren egoera, alderdi askotan, oso desberdina dela beste lurralde batzuetakoarekin alderatuta.

Euskadin frogatu dugu gizartea antolatzen denean aurrera egiten dugula. Gure autogobernua, gure erakundeak eta gure lorpen sozial asko pertsona batzuek etsi ez zutelako sortu ziren. Auzo-elkarteetan, kooperatibetan, sindikatuetan, mugimendu kulturaletan, eta, jakina, baita politikan ere, baina benetako politikan, letra haundiz.

Parte-hartze horri esker, gaur egun ongizate-eredu sendoagoa dugu beste leku batzuetan baino, eta ahots propioa dugu munduan, nahiz eta une batzuetan ez den erraza izan.

Badakigu politika ez dela perfektua, batzuetan etsipena eragiten duela. Baina badakigu, halaber, herritarren parte-hartzerik gabe, erakunde bizirik gabe, ez dagoela demokraziarik, ezta aurrera egingo duen euskal proiekturik ere. Norbait desenkusaz urruntzen den bakoitzean, beste batzuek erabakitzen dute zugatik. Aldiz, kolektibo bat antolatzen den bakoitzean, Euskadi indartsuago egiten da.

Parte hartzeak ez du esan nahi lau urtean behin bozkatzeko bakarrik. Egunerokotasunean inplikatzeko da: auzoko elkartetan, kultur taldeetan, kooperatiba batean, kirol klub batean edo, bai, alderdi politiko batean.

Parte hartzea zure ahotsa, ideiak eta energia ematea da, Euskadik aukeren, kohesioaren eta nortasun propioaren herrialde izaten jarrai dezan, betiere Giza Zuzenbidearekiko errespetutik, pertsona gisa osotasunetik eta zintzotasunetik abiatuta.

Euskadi ez da axolagabekeriarik eraikitzen, ezta suminduratik eta ezezkoaren aldeko ezetzetik ere, hórrela ez da ezer eraikitzen. Ekintzatik, konpromisotik eta erabakitze gaitasunean dugun konfiantzatik eraikitzen da. Politikak hobera egin dezake eta egin behar du, baina herritartasun aktiborik, parte-hartzerik eta erakunde bizirik gabe, ez da aurrera egingo duen euskal proiektu nazionalik egongo. Desafekzioaren aurrean, Euskadi gehiago, autogobernu gehiago, parte-hartze gehiago.

ZERTARAKO BEHAR DIRA
KLUBIK GABEKO KIROL
AZPIEGITURAK?

Hassan Arakraki

Badago oraindik ere herri askotan gehiegi entzuten den ideia bat: "Zertarako eraiki kirol instalazio bat erabiltzeko klubik ez badago?"

Baina galdera hori oinarritzko akats batetik dator. Kirola ez baita lehiaketarako bakarrik, ezta klub bateko kideentzat ere. Kirola osasuna, ongizatea eta komunitatea da. Eta horregatik herriek ere merezi dute kirol instalazioak izatea, egunero erabiltzen dituzten klubak egon edo ez egon.

Kirol instalazio bat zelai edo pista bat baino askoz gehiago da. Haurrak jolasteko lekua da, gazteak elkartzen diren lekua, adinekoak mugitzen diren lekua, jendeak bere osasun fisikoa eta mentala berreskuratzen duen lekua, norbaitek uste baino gehiago egiteko gai dela deskubritzen duen tokia. Eta hori preziorik gabekoa da.

Herrietan, non aisialdi aukerak batzuetan muga-tuak diren, kirolerako espazioak izateak aldea eragin dezake. Ez da jarduera fisikoa sustatzea bakarrik, baita bilguneak sortzea, komunitate bizitza indartzea eta guztientzako alternatiba osasuntsu eta eskuragarriak eskaintzea ere.

Eta hemen dator beste oinarritzko ideia bat: zenbat eta kirol instalazio mota gehiago egon, orduan eta jende gehiagok aurkituko du bere lekua. Ez zaio denoi gustatzen futbola, baina agian norbaiti teni-sean, bagmintonean, padelean, boleibolean edo mendiko bizikletan ibiltzea gustatzen zaio. Instalazioen aniztasuna funtsezkoa da pertsona orok, adina, egoera fisikoa edo egoera ekonomikoa edozein dela ere, bere burua zaintzeko eta mugimenduaz gozatzeko modua aurki dezan.

Kirolean egindako inbertsioa ez litzateke federazio lizentzien kopuruaren araberakoa izan behar. Osasunarekiko, inklusioarekiko eta bizilagunen bizi-kalitatearekiko konpromisoaren araberakoa baizik. Mugitzeko, jolasteko eta norbera zaintzeko eskubidea ez baitago eroldaren edo aurrekontu estuen menpe. Ez du zentzurik instalazio bat sortzea negozio errentagarria izateko eta jende askok erabiltzeko aukerarik ez izatea.

Kirol instalazio irekiak eta ondo zainduak dituen herri bat bere jendearengan sinesten duen herria da. Aukerak eskaini nahi dituena, benetako ongizatearen alde konprometituta dagoena eta kirola beti itzultzen den inbertsioa dela ulertzen duena: osasunaren, komunitatearen, tokiko harrotasunaren eta itxaropenaren moduan.

Eta are garrantzitsuagoa da kirol instalazio berri bat eraikitzeko dirua gastatzen denean, arauzko neurriak betez egitea, instalazioa erabiltzaileen gozamenerako erabili dadin eta, aldi berean, kirol ekitaldi ofizialak antolatzeko aukera eman dezan.

Soslaia
Polentzi

Hurbileko pertsona izan dugu, gertukoa, gizarte hobe baten alde beti lanean, zure mundu ikuskera erraz transmititu duzuna, “abade lanetan” ere kritikoa Elizako hierarkiarekin.

Polentzik eta biok ume garaian Lamuza eskolan elkar ezagutu genuen, adin berekoak izan gara. Geroago gure herrian, Laudion, urteek aurrera egin ahala, elkar ikusi eta beti agurtu edo elkarri zeozer esateko aukera izan dugu. Zure konpromiso sozialari ez diozu inoiz uko egin eta ez duzu ezkutatu, konpromiso publiko eta argia.

Gogoan dut duela urte batzuk Mendiolako herrian sortutako “Gurutze afera”, Olarizuko gurutzea izenez ezagunagoa. Frankismo garaian eraikitako gurutzea dugu, Frankismoari gorazarre egiteko ikurra, Mendiolako herri administrazioak eraisteko eskatu zuen Mendiolako lurretan baitago, baina Gasteizeko Udalak uko egin zion eskaerari.

Gure Polentzi, Mendiolako apaiza izanda, “El Correo” egunkarian egindako elkarrizketa batean honen inguruko iritzia eskatu zioten; Berak argi eta garbi adierazi zuen, bere kezka “gurutzea” zela baina ez porlanezkoa, baizik eta Tubacexeko langileek garai hartan bizi eta pairatu beharreko “gurutzea”.

Egun horietan, Tubacex enpresak langile asko kaleratzeko asmo zuen, Polentzi, komunika-bidearen bitartez zure “benetako kezka” adierazi zenuen, ahoan bilorik gabe, zure herriarekiko eta langileekiko konpromisoa erakutsita. Handik egun batzuetara, Polentziri eskerrak emateko aukera izan nuen, eta Polentziren erantzuna ohi bezain argia eta apala: “nire pentsaera baino ez dut azaldu”.

Beste egun batean, Artziniegako “Indaba Putxera” lehiaketan epaile gisa ikusi zintudan, aukera izan genuen zure aholkuak jasotzeko Ugarten zeozer egiteko asmoa genuen eta. Orduan ere, goiz hartan, ikusi nuen Artziniegan pertsona oso estimatua zinela. Zure modukoak maitatzea erraza da.

Orain dela gutxi, Laudioko denda batean elkar ikusi dugu, eta ez genuen aukerarik galdu berbetan hasteko, elkarren berri izateko. Biok 60 urtetik gorakoak izanda, adinkideak, jubilazioa izan genuen mintzagai. Orduan esan zenidan zure lanean 75 urterekin datorrela jubilazioa. Txantxetan esan nizun nire jubilazio eguna “azken arnasa” emanda izango zela eta go-koak 75 urte pasata izateko. Lagunen arteko elkarrizketa goxoa.

Polentzi, zure errebeldiaren lekuko dugu, zure jubilazio eguna zuk erabaki duzula. “Azkenengo arnasan” ere errebelde, konprometitua, hurbila eta ibili zaren bazterretan zein sorterrian, Laudion, maitatua. Plazer handia izan da zu lagun izatea!

Zure moduko pertsona osoak, ez dira jubilatzen “beti emateko” prest zaretelako. Azkenengo arnasa eman bitarte, “konpromisoa eta praktika” erakutsita.

Polentzi laguna,eskerrik asko!.

Zure eredua,bertan gurekin dugu

Egilea: Josu Zabala

45 muralentzako tokia egongo da Graffestaren bigarren edizioan

Datorren igandean (urriak 12) esprai usainez beteko da Audioko Santa Kurutz tren geltokiko ingurunea, Audioko Graffesta ekimenaren bigarren edizioa egingo baitute. 2024ko azaroaren 30ean egin zen lehena, arrakasta nabarmenarekin: dozenaka margolari animatu ziren industriaguneko paretak kolorez betetzera.

Horma berdina baliatuko dituzte igandeko topaketan. Azaldu dutenez, 45 toki egongo dira orotara, eta zazpi esprai pote emango dituzte

bakoitza margotzeko. Horrez gain, margolan guztiek gai zehatz bat hartu beharko dute oinarri: haluzinazioak.

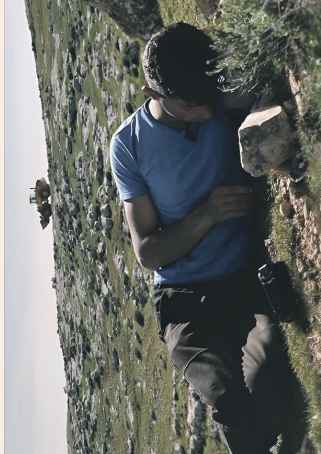
Egun osoa iraungo du ekimenak. Goizeko hamarretan egingo dute aurkezpena eta lekuen zozketa, eta bazkalitzeko aukera ere eskainiko dute, hiru euroren truke. Arratsaldean, aldez, musika egongo da margolanen azken ukituak girotzeko, Dardara Soinu Sistemaren eta Rlan-tzen eskutik.

Espresio artistikoa
Graffiti espresio artistikoa ere badela aldarrikatu nahi dute ekimenaren antolatzaileek. Kriminalizazioaren gainetik, "graffitiarentzako espazio eta legal bat eskaintzeko" jai zen graffestaiaz, eta aurtengo edizioa filosofia berdinari eutsiz antolatu dute ere.

Bere lehenengo edizioan inguruko 57 graffiti-gile elkartu zituen egitasmoak, eta harrera berroa jaso zuen herritarren partetik

“No Other Land”

dokumentalaren proiektzioa eta zineforuma Amurrio Antzokian

Zisjordania okupatuko komunitate palestinar baten erresistentzia kontatzen duen No Other Land film saritua ikusgai egongo da ostegun honetan (urriak 9) AmurrioAntzokian. Nagusien Kontseiluak filmari buruzko zineforuma antolatatu du ere.

Orduña City Corss lasterketaren edizio berriak kirolari profesionalak eta amateururrak elkartzeko ditu

Urduña City Cros ziklokros lasterketa-ren edizio berria egingo dute urriaren 11n. Maila guztietako txirrindularientzako kirol-proba antolatu dute, profesionaletatik hasi-berrietaraino.

Haurren eskutik, goizeko 9:30etan ekin-go diote lehen lasterketari. Elite mailako

kirolariak, aldiz, 17:15etan abaiatuko dira Foru Plazako irteera lerrotik.

Iaz bezala, aurtan ere Turbocrossarekin emango diote amaiera ziklokros jardunal-diari. Zirkuitua prest duen antolakuntzak, lasterketa herrikoia festa bilakatzeko deia luzatu du.

Kartelera

AMURRIO ANTZOKIA
Romeria
URRIAK 12, 13
IGANDEA ETA ASTELEHENA
(5 / 3,75 euro)
19:00

DONIBANE ARETOA
Maspalomas
URRIAK 12
IGANDEA (3,5 euro)
19:00

AMURRIO ANTZOKIA
Jone, batzuetan
URRIAK 19, 20
IGANDEA ETA ASTELEHENA
(5 / 3,75 euro)
19:00

DONIBANE ARETOA
Una batalla tras otra
URRIAK 19
IGANDEA (3,5 euro)
19:00

Alarako Emakumeen Gela

10.09 Osteguna
19:00 AMURRIO
IV. AZTARNA JARDUNALDI ETNOGRAFIKOAK
Katekesi aretoa

10.10 Ostirala
18:00 ARTZINIEGA
NESKAK ETA KIROLA: BOTERE HARREMANAK ETA INDARKERIA MOTAK
Kultura Etxea

10.11 Larumbata
11:30 LAUDIO
KERAMIKA ATELIERRA
Faktoria

10.13 Astelehena
16:00 AMURRIO
MINBIZIAREN AURKAKO ELKARTEAREN JARDUNA EZAGUTZERA EMATEKO HITZALDIA
Kultura Etxea

10.13 Astelehena
17:00 OKONDO
MACRAME ETA SHIBORIA TAILERRAK
Okondoko eskola

10.14 Astearte
18:00 LAUDIO
BIODANTZA IKASTAROA
Begoña Arenalek zuzendutako lehen saloa
Lezeaga Aretoa

10.15 Asteazkena
17:00 URDUÑA
OSASUN ESKOLA: GRIPEA
Alondegia

10.15 Asteazkena
19:00 URDUÑA
‘KLIMA ALDAKETA ERREALITATE BAT DA’
Julen rekondoreen eskutik
Orduña Hiria Museoa

10.16 Osteguna
17:00 LAUDIO
SEXUALITATE TAILERRA
Diana Ibargutxik gidatuta
Lezeaga Aretoa

10.16 Osteguna
18:00 AMURRIO
PANTAILA ARTEAN HAZTEN
Gregorio Montero adituaren hitzaldia
Amurrio Antzokia

10.18 Larumbata
09:30 AMURRIO
KUDEAKETA EMOZIONALARI BURUZKO FORMAZIO SAIOA
Alaraldeko Eskola Publikoek antolatuta
Amurrio Antzokia

BESTELAKO JARDUERAK

10.09 Osteguna
09:25 ARTZINIEGA
HEZKUNTZA KOMUNITATEAREN PALESTINAREN ALDEKO ELKARRETARATZEA
Arteko Gure Ama eskola

10.10 Ostirala
12:00 AMURRIO
BURU OSASUNAREN NAZIOARTEKO EGUNA
Aldarrikapenaren eta manifestuaren irakurketa
Amurrio Antzokia

10.12 Igandea
12:00 ARTZINIEGA
BISITA ANTZEZTUAK
Toñin Luengas Frontoia

10.14 Astearte
17:00 ARTZINIEGA
KAFEA LIBURUEKIN
Laura Madelek dinamizatua
Udal liburutegia

10.16 Osteguna
13:00 LAUDIO
PILAR ISUSI MONASTERIORI OMENALDIA
Cosecha del 48 elkartearen eskutik
Kultura Etxea

10.17 Ostirala
18:00 LAUDIO
IRAKURKETA KLUB FEMINISTA
Lezeaga Aretoa

10.18 Igandea
10:00 LAUDIO / AMURRIO
BURU OSASUNAREN ALDEKO V. MARTXA SOZIALA
Nerbioiko Parke Lineala

10.18 Igandea
11:00 URDUÑA
JARDUNALDI MIKOLOGIKOAK
Foru Plaza

INFO +
aiaraldea.eus

Erreportajea

HIZKUNTZA GUTXITUDUN ANTZAK ETA LANTZAK: NOLA BIZIBERRITU?

Fosterlangegitasmoak-Europako hainbat hizkuntza gutxituen hiztun komunitateak biziberritzeko proiektuak- jarri zuen puntan Wilamowice (Polonia), iragan astean. Faktoriako esperientzia izan zen Euskal Herriko aurkezpena. Eskozian, Herrialde Katalanetan, Polonian... zer motatako ekimenak ari dira gorpuzten, hizkuntza gutxituen sustapenerako?

Testua **Izar Mendiguren Cosgaya**

Nola bihurtu hizkuntza gutxituen olatuak itsaso? Aiaraldetik milaka kilometrora -Wilamowice (Polonia) buruturiko jardunaldietan- wymysoryera -edo wilamowicera- bertako hizkuntzaren esperientzia izan zuen abiapuntu, Europako hizkuntza komunitate gutxituen biziberritzea helburu duen Fosterlang proiektuak. Izan ere, 20 hiztunekin ari dira berreskuratzen eta biziberritzen bertako hizkuntza, 3.000 biztanledun herrian. Auzolanean eraiki dute horretarako

rako Wilamowiceko museoa, eta hiztun taldeak sortu dituzte. Horrez gain, kultur jarduerak garatzen dituzte bertan, polonieraz zein wilamowicera abestu, irakurri, antzeztu, josi eta abar egiten dute. Euskal Herriko 'Ahotzak' proiektuaren modura, hizkuntza ondarea ez galtzeko grabaketak gauzatu dituzte, eta erakusketetarako gunek atundu.

Testuinguru horretan ekin zion Fosterlang proiektuak testuinguru eleanitz eta migranteetan hiztunen kapital linguistiko, kultural eta sozioekonomikoa aitortu eta indartzeko erronkari. Irailaren 25etik 27ra iraun zuen jardunaldiak, eta herrialde

zein hizkuntza gutxitu ezberdinetako praktika linguistiko ugari plazaratu zituzten aurkezpen eta eztabaida saioen bidez. Hala, ortzimuga berriak marrazteari ekin zioten bertaratutako 30-40 lagunek. Euskal Herriko esperientzien artean Faktoria hautatu zuten EHU eta Deustu Unibertsitateko kideek, eta euskararen erabilera bultzatzeko sortutako komunikazio proiektutik (Aiaraldea Komunikabidea), espazio eta komuniteterako jauzia munduratu genuen solasaldi batean: Faktoria espazio zein kooperatibaren gaziak eta gozoak. Ildo beretik, hizkuntza komunitate gutxituen aktibismoaz haus-

nartzeko parada hartu zuten Eskozia, Gales, Herrialde Katalanek, Polonia eta beste hainbat entitate zein unibertsitateetako kideek.

Ekimen inspiratzaileak

Zein proiektu daude abian, ideien kabi izan daitezkeenak? Herrialde eta hizkuntza bakoitzaren egoera zeharo ezberdina bada ere, badira lobby lanerako zenbait aukera. Ikuspegi makroa eta mikroa uztartzearen garrantziaz mintzatu ziren Fosterlangeko kideak zentzu horretan, hizkuntzen erroldak, politikak ebaluatzeko baliabideak eta mapak eta abar proposatuta. Horre-

tarako, Fosterlang proiektutik, lan-lerro ezberdinen bitartez erantzungo diote erronkari datozen hiru urteetan.

Eleaniztasuna bertan dagoen garaiotan, ikerketa ezberdinak egiten dabilta hizkuntza kapitala balioan jartzeko hainbat tokitan, Herrialde katalanetan kasu. Horien artean dago Linguapax migratzaileekin egiten ari den lanketa.

Gazteak ere ez daude lo: HIGA ekimenaren bidez hizkuntza gutxituetako bost kontinentetako 100 gazte (18-35 urte bitartekoak) elkartu ziren Gasteizen, 65 hizkuntza gutxitu. Elkarlan horizontala abiatu dute, gunek for-

Erreportajea

malak eta informalak tartekakuta; eta bi urtero topaketa antolatzekotan dira. Linguapaxen nazioarteko sari ajaso dute, ELE-Nen eskutik (Mundu mailako 50 hizkuntzatik gora barne hartzen dituen Hizkuntza Berdintasunerako Europako Sarea).

Hiztun edo hizkuntza gutxituen aktibismoari buruzko mahainguruan KORRIKA, Euskaraldia edota Sardoaren Asanblada Nazionala aipatu ziren, besteak beste

Teknologia berrietan lekua eta statusa aitortzea ere garrantzitsutzat jo zuten: Herrialde Katalanetan, esaterako, software librea jarri dute martxan esaterako, "Youtubeko edukiak zure hizkuntzara itzultzeko. Jendea-ri ahotsa jartzeko eskatu genion, eta horren arrakastatsua izan zen, ezen eta gaur egun plataforma horretan katalana baita hizkuntza hegemonikoa, ingele- ra eta abarren gainetik".

Lenko hiztunek -Poloniako beste hizkuntza gutxitu bat- aldiz, irratia sortu zuten sustapen tresna gisa: "Gure jarduna erakunde sozialen lan edo laguntzari esker doa aurrera. Sare gabe ezinezkoa litzateke. Lenko komunitatea oso zabaldua dago Polonian zein hemendik kanpo: Es-

HIGA ekimenaren bidez hizkuntza gutxituetako bost kontinenteetako 100 gazte elkartu ziren Gasteizen, 65 hizkuntza gutxitu

lobakian, Ukrainan, Estatu Batuetan, Kanadan...". Eztabaida soziala ere piztu da, ekimen bat medio: Podlakieraz abestu zuen azken Eurovision jaialdian bertako ordezkariak, eta sekulako gatazka sortu zen gerora. "Lenkoak gure lurretatik kanporatuak izan ginen, eta bazterketa horren ondorioak igartzen ditugu, hizkuntza eta kulturaren bazterketa" alegia. Hargatik, irratiaz gain proiektu atistikoa, argitalpen propioak, zein seinaleak sortu dituzte euren hizkuntzan. "Turismoarekin lotuta, tokiko produktuak sustatu ditugu etiketa propioekin ere", kontatu zuten, hizkuntzatik marka-identitaterako jauzia eginez.

Status edo aitortzak, zer nola-ko kinkan jartzen ditu hizkuntza gutxituak? "Kashubiera ez dago Europan ez munduan onartua. Duela 25 urte ezezaguna zen hizkuntza. Estatu gabeko saregin- tzan errotu gara", kontatu zuten. Euskaldunak izan dituzte begi- tan horretarako, aitortu zuten. Uneotan irratia eta eskola elkar- lanean josten dabilta, 24 ordu- ko irratia emisiotik kasubiera berreskuratu eta indarberritzen. Hargatik, "nahitaezkoa da sare- tzea" euren ustetan. Ideia berri- tzaileak hedatu dituzte Kashu-

Basoa erdi huts edo bete, hizkuntza komunitate gutxitu eta ukatuei punta nola ateratzean dago gakoa

bian: "kasubiera toki ezberdine- tara eramateko" gurpildun libu- rutegia, espazio propioa... "Pozik gaude kashubiar identitatea in- dardu delako espazio publikoen erabilerarekin, eta kashubie- ra normalizatu delako enpresa zein aisialdi eremetan. Kazeta- ri belaunaldi berriek gugana jo- tzen dute. Hezkuntza proiektuak ere baditugu, lehen hizkuntza bi- laka dadin", nabarmendu zuten bertako kideek.

Eskoziarrek, berriz, Céolas espazioko proiektua partekatu zuten. Aitortu zuten, sekula- ko hiztun galera izan dute az- ken mendean, "oso landa eremu- ra dago mugatua gaelikoa gaur egun". Gaelikoa zein eskoziera, biak ala biak dira hizkuntza ko- munitate gutxituak. Leku bai- korrenetan ezagutza %30 ingu- rukoa da. "Ez da hizkuntza baka- rrik, proiektu zabalagoak behar dira hemen", azpimarratu zuten horren harira. Laku baten ma- galean ari dira bertako hizkun- tzari toki egiten, eskola eta kul- tur jarduerak medio. Horrenbes- tez, zenbat lur, hainbat mundu edo aukera. Basoa erdi huts edo bete, hizkuntza komunitate gu- txitu eta ukatuei punta nola ate- ra asmatzean dago gakoa, antza- tik lantzak ateratzean.

Wilamowiceko museoa egin zen jardunaldian, hizkuntza komunitate gutxituetako kideak. Fosterlang

Erreportajea

ITXASO UGARTE
ARESKETA IKASTOLA

“EUSKAL HIZTUN AKTIBO IZATEAK EZIN DU SOILIK LOTURA IZAN BEHAR HEZKUNTZA FORMALAREKIN”

Euskara Gabe Ez Gara manifestuarekin bat egin du Aresketa Ikastolak, eskualdeko beste hainbat ikastetxerekin batera. Nolako prozesua izan da?

Euskalgintzaren munduan aspaldi daramagu hausnarketak egiten euskararen egoeraren inguruan. Kezka urtez urte geroz eta agerikoagoa izan dela uste dut. Iaz Airaldeko Euskalgintza Kontseiluarekin bidelagun, hausnarketa prozesu sakonagoa abiatu genuen, eskualde hezkuntza-zentro gehienon parte hartzearekin.

Hausnarketa hutsetik haratago, mugarri bat jarri nahi izan dugu oraingoan. Nola ekin dizeaiokegu egoera honi? Horren emaitza da ikastetxe guztion artean osatu dugun manifestu hori. Prozesu sakona baina bizia izan da.

Kezka aipatzen duzue. Non sumatzen dituzue euskalduntze prozesuaren hutsune nagusiak?

Nik uste hutsunerik nagusia euskararen erabileran dagoela. Eta ez bakarrik Ikastolan, edo gainerako ikastetxeetan, herrietan gertatzen den zerbait da. Datu objektiboak dira. Euskararen kale erabilera oso baxua da. Hemen Amurrión %4koa da erabilera, ezagutza, aldiz, oso altua da aurreko hamarkadekin konparatuz gero.

Ezagutzaren eta erabileraren arteko alde horrek alarmak piztuarazi dizkigu. Erabilera baxua oso kezagarria da.

Igarri duzue euskararekiko jarreraren aldaketarik?

Ikastolako familia kopuru handi bat euskalduna da, eta atxikimendu mailan esango nuke ez dagoela jaitsie-

ra nabarmenik. Baina bai sumatu dugu familien artean badagoela bestelako malgutasun bat. Gizartea eraldatu egin da, beste hizkuntzetatik jasotzen duguna askoz handiagoa da orain... Hori dela eta euskararekiko lehen zegoen jarrera sendo hori malgutu egin da. Euskara erabiltzeko tematiagoak ginen lehen.

Kanpotik datozen influentziek eraginik badute?

Bizi gara geroz eta gizarte orokortuago batean, globalizatuago batean. Euskara bertan diluitua geratzen da.

Dekalogo osatu duzue euskalduntzeari bultzada emateko neurriekin. Neurri gehienak, ordea, badira Ikastolaren ardatz aspalditik.

Egia da, eta Ikastolen mugimendutik oro har, dekalogo horretan jasotzen diren neurri batzuk, eta ontzat jotzen ditugunak, gainditutzat jotzen genituela. Gure ikuspegitik ari naiz. Neurriok dekalogoan egotea zerbaiten seinale ere bada, eta horrek ematen digu eskualdeko ekosistema guztiaren ikuspegia. Ikastoletan sumatzen ez dugun horren jakitun izan behar gara ere.

Azken finean, egoera hau, guztion ardura da, eta hori oso argi daukagu Ikastolan. Herriak erantzun behar dio euskalduntzeak bizi duen egoerari, denon artean. Eta denon artean esaten dudanean, ez da bakarrik ikastetxeen artean. Ikastetxeengan jarri izan zen, bere garaian, pisu bat euskalduntze prozesu horretan. Eta oraindik ere pisu nabaria dugula jakinda, hau ez da bakarrik ikastetxeon kontua soilik.

Bada ardura guztia ikastetxeen gainean jartzen duenik.

Euskalduntzeak eta euskal hiztun aktibo izateak ezin du soilik lotura izan behar hezkuntza formalarekin, bestela akats batean eroriko ginateke. Euskal hiztun aktibo izateak esan nahi du, eguneroko bizitzan euskaraz aritzeko aukera eta arnasguneak izatea. Jolasteko, barrez lehertzeko, solasaldiak izateko... tresnak eskaini behar ditu euskarak.

Datueta itzuliz. Haur edo nerabe batek ikastetxe barruan ematen dituen orduak, urte osoko ikuspegia hartuta, oso murrizak dira. Ikastetxetik kanpo ez badago beste aldea eusten duen euskarririk, oso zaila dugu euskalduntzean aurrera egitea.

Modu askotara joka genezake hori bideratzeko, baina denon ardura da.

Erakundeei ere egin diezue deia.

Ikastetxe guztiok partekatzen dugun kontua da: euskara ez da ardatza, euskara oinarria da. Eta oinarria behar du izan. Instituzioetan aldaketa bat egon behar du. Euskara ezin da izan irla isolatu bat. Euskarak instituzioetatik eragiten diren arlo guztietan egon behar du presente.

Erakundeek badute pisua ikastetxeen markotik haratago. Haur eta nerabeen aisialdiaz edota bestelako ekimenez ari naiz.

Hor marra gorria jarri behar dugu: haur eta nerabeentzat eskaintzen diren kontu guztietan, euskarak oinarri izan behar du.

Erreportajea

“AMA HIZKUNTZAN OINARRI ONA IZATEA BEHAR BEHARREZKOA DA BIGARREN HIZKUNTZA ERAIKITZEKO”

Urtebeteko prozesu luzea izan da Euskara Gabe Ez Gara manifestuaren atzean dagoen lanketa.

Ohikoan ni naiz Okondoko Eskolako ordezkaria Aiaraldeko Euskalgintza Kontseiluak antolaturiko hezkuntza foroan. Eskolatik ahalegina egin dugu ahalik eta gehienetan bertan parte hartzeko. Guretzat garrantzia handia dauka foroan parte hartzeak, batez ere partekatzen dugulako beste ikastetxeekin komunak izan daitezkeen arazoak. Eta nola ez, familiek oro har euskararekiko duten atxikimendua bestelakoa dela detektatu dugu ere.

Noiztik detektatu duzue joera aldaketa hori?

Beti pandemia dugu hor mugarri bezala; pandemia aurretik, pandemia ostean... Baina egia da ordutik familiak urrunago ikusi ditudala. Bai eskolan antolatzen ditugun ekintzetan edo formazioetan parte hartzeko, Guraso Elkarteetan aritzeko eta baita euskara modu aktiboan sustatzerako orduan.

Kezkatzeko kontua da.

Ni bereziki tematuta nago haurrekin lantzen den hizkuntzan eta interakzioan fokua jartzen. Nabari dut seme-alabekin interakzioa geroz eta txikiagoa dela.

Interakzioa euskaraz?

Ez, oro har. Ama hizkuntzan ere bai. Pantailak tartean daude eta seme-alabekin txikitatit egiten den interakzioa geroz eta txikiagoa da. Uneoro gaude mugikorrak eskutan, telebista pizturik... Nik hor ikusten dut une honetan arazorik handiena. Ama hizkuntza berebizikoa da.

Ama hizkuntza lantzea oso oso garrantzitsua da. Ez badago hizkuntzarik, ez dago pentsamendurik, eta bigarren hizkuntza bat, kasu honetan euskara, ondo jasotzea ezinezkoa da.

Hemen, eskolan, euskarara egiten duten inmersioa ordu askotakoa da. Ama hizkuntzan oinarri ona izatea behar beharrezkoa da (gaztelanian, ingelesean, arabiarrean...) bigarren hizkuntza eraikitzeko.

Asko tematzen gara familiek interakzio momentu horiek bila ditzaten. Umekin pasatzen dituzten uneak oso aberatsak izan behar dira, bai jolasean eta baita hizkuntza aldetik ere.

Euskararekiko jarrera edo atxikimendua aldatu egin dela aipatu duzu ere.

Bai, uste dut euskararekiko jarrera nabarmen aldatu egin dela. “Hobe ingelesez egingo bazenu dena, euskarak ez du ezertarako balio”, horrelakoak entzun egin ditut gurasoekin izandako bileretan. Hori oso mingarria da.

Ume txiek imitazioz ikasten dute, gurasook maite duguna maitatzen dute... Beraz etxe batean euskararekiko jarrera ezkorra baldin bada, hori transmititu egingo

GEMMA CORBELLA
OKONDOKO ESKOLA

da. Euskara maitatu behar da, lotura afektibo-emozionala sortu behar da euskararekiko. Kantak, olerkiak... hori guztia ezinbestekoa da hizkuntza modu egokian garatzeko. Garrantzitsua da ere eguneroko une konkretuak euskararekin modu goxoan lotzea.

Euskararekiko lotura berebizikoa da orduan.

Erabat. Gerta daiteke, eta kasurik ohikoena izango da, etxe barruan, familietan, bizitza erdaraz egitea; baina euskararekiko jarrera positiboa baldin bada, oso onuragarria izango da euskalduntze prozesuan. Euskaraz kantatzea, telebistan euskarazko edukiei lehentasuna ematea...

Badira ingelesarekin tematzen diren familiak, euskarra alboratuz. Ingelesa lantzeko tartea izango dute ikasleek aurrerago. Lehenengo eta bigarren hizkuntzak ondo eraikita badaude, errazagoa izango da hirugarren bat garatzea.

Familien jarrera aipatu dugu, baina zein da irakasleen papera?

Uste dut irakasleok ere lasaitu egin garela. Iruditzen zait batzuetan ez garela kontzienteak zer nolako ardura dugun euskalduntze prozesuan. Kantak, esaterako, oso garrantzitsuak dira hizkuntza garatzerako orduan, eta badira abesten ez duten irakasleak. Gu kulturaren transmisoreak gara, euskarak berebizikoa du hori ere.

Uste dut lehen erabiltzen ziren zenbait metodologia alboratu egin ditugula. Orain berrikuntza, mugimendu askean edota konfiantzaren pedagogian gaude murgilduta. Eta egokiak dira. Baina lehenengo metodologietatik ere kontuak berreskuratu behar ditugu: errepikapena, irakurmenaren lanketa, pantailak alboratzea... Entzumen bera ere oso garrantzitsua da.

Garai batean euskararen irakaskuntza haur hezkuntzan ere planifikatzen genuen. Orduko egiteko zenbait modu berreskuratu beharko genituzke.

Kultura

Bi urtez luzatu diren lanen ondotik, Kultura etxe berria inauguratu dute artziniegarrek. Larunbatean egin zuten ate irekiera ekitaldia, eta datozen egunetan hasiko dira espazioa biziberritzen. Artziniegako Udalak udalerriaren irudi-marka korporatiboa berritu du ere.

Kultura etxe berria: “Artziniegar ororen topagune”

Testua **Aimar Gutierrez Bidarte**

“Artziniega kultura da eta hori garatzeko espazioa merezi du”. Aldarrikapen horrekin abiatu du ibilbide berria Artziniegako Kultura etxeak. Iragan larunbatean egin zuten erakinaren inaugurazio ofiziala eta datozen asteetan hasiko dira espazioa ekintzaz betetzen.

Urriaren 3ko inaugurazioarekin amaiera eman die Artziniegako Udalak 2023ko uztailaren 17an hasitako zaharberritze lanei. Joseba Vivanco alkateak proiektuan bidelagun izan dituzten erakundeen laguntza eskertu zuen irekiera ekitaldian. Orotara 1.717.298 euroko inbertsioa ekarri dute lanek, eta Arabako Fou Aldundiaren, Eusko Jaurlaritzaren eta Espainiako Gobernuaren parte hartzea izan dute.

Eraikin bizia

Goitik behera eraldatuta zabaldu ditu ateak Artziniegako Kultura etxeak. Espazio berriak sortu dituzte eraikin historikoaren oskol barruan. Erabilera anitzeko espazioak, entsegu gela, Gaztelekua, liburutegia, emanaldietarako aretoa... Kultura etxe berria “artziniegarren topagune” izateko asmoarekin zabaldu dute, eta herriarren beharretara egokituz joango den “eraikin bizia” da, Vivancoren hitzetan.

Datozen egunetan ekipatuko dute larunbatean inauguratutako eraikina. Urrian mugituko dute udal liburutegia gaur egun dagoen behin-behineko espaziotik eta ikasturte berriko udal-ikastaroak Kultura etxe berrian garatuko dituzte.

Eraikin historikoa

Artziniegaren historiari estu lotuta dagoen eraikina da egungo Kultura etxea, eta azken mendean erreferente izan da hezkuntza esparruan.

1789an sortu zen Artziniegaren lehenengo eskola publikoa, anonimotasunean mantendu zen Jose de Menoiy Santa Colomaren ekarpen

Bi urtez luzatu diren lanen ondotik, Kultura etxe berria inauguratu dute artziniegarrek. Aiaraldea.eus

ekonomikoari esker. Josefa de Serrano y Aguayo emaztearekin Mexikora emigratuz zuen Menoiy Santa Colomak, eta 160.000 peso utzi zituen bere testamentuan jasota herrian eskola bat sortzeko helburuarekin. Ursula de Largarxa artziniegarra izan zen zentro horretako lehenengo irakaslea.

1851n eskolaren espazio beharraz asetzeko, gaur egun Kultura etxearen lursailera lekualdatu zuten hezkuntza-erakundea. 1854ko apirilaren 29an ekin zion eskolak ibilbide berriari, Bikarioaren etxea deituriko eraikinean. 1879 eta 1881 urteen artean egindako lanek gaur egungo itxura eta neurria eman zioten eraikinari. Espazioak herriko mutil gazteen heziketaren epizentrotzat jarraitu zuen 1970ean Artziniegako neska-mutil guztiak es-

1970etik aurrera herriko elkarteek aterpe izan da eraikina: zinema aretoa, emakume elkartearen lokala, euskara ikasteko lehenengo gau eskola...

kola bakarrean elkartu zituzten arte, gaur egun Etnografia Museoa kokatuta dagoen leku berean.

Geroztik, eta behin hezkuntza-zentro izaera galduta, orotariko elkarte eta egitasmoen aterpe izan da gaur egun Artziniegako Kultura etxea dena: zinema aretoa, emakume elkartearen lokala, euskara ikasteko lehenengo gau eskola, gazteen kluba, erretiratuen egoitza, udal liburutegia, eguneko arreta zentroa...

Aurrerantzean ere Artziniegako herriarren interes kultural eta sozialak asetzeko espazioa eskainiko du Kultura etxe berriak, “komunitatea ehuntzeko helburuarekin”.

Irudi marka berria

Kultura etxea ez da Artziniegak berritu duen kontu bakarra. Toki-

ko gobernuak larunbateko inaugurazio ekitaldia baliatu zuen udalerriaren irudi marka berria jendarean aurkezteko. Beste hainbeste udalekin bezala, Artziniegak ere logotipo identifikagarria izango du aurrerantzean, herriko armarriaz aparte.

“Herriaren guztiok identifikatzen gintuen elementu bat bilatu nahi izan dugu”, azaldu zuen Joseba Vivancok irudi korporatiboaren aurkezpen bideoari azalpen gehigarriak emanez. Elementu hori Arteko Gure Ama santutegiko zuhaitza dela ondorioztatuta, artearen hostoarekin osatu dute logotipoa. Hala ere, irudi marka berriaren sorkuntza prozesua baliatu dute udalerriko armarria ere berritzeko; aro digitalera gaurkotu dute irudia, elementu heraldikoak mantenduta.

Iñigo Martinezen azken pelikula Filmin plataforman dago ikusgai: ‘Los cantos de Ekai’

‘Los cantos de Ekai’ filmaren fotograma bat. **Filmin**

Testua
Aitor Aspuru Saez

Urriaren 3tik ikusgai dago Filmin streaming plataforman *Los cantos de Ekai*. Iñigo Martínez audioarra da Afra Rigamonti zinemagilearen lehen pelikula luzearen protagonista. Istorio honetan Martínezek hezur-haragitzen du Ekaiaren papera, eta gizarteak munstrotzat jotzen dituen beste pertsona batzuekin bizi da isolatuta, zentro batean.

Laudioarraren protagonistak ahotsa galtzen du sekretu baten ondorioz, eta oroitzeari ekingo dio edertasunaren eta maitasunaren bila. Sinopsiak berak azpimarratu du filmak

surrealismoa eta ametsak uztartzen dituela eta, zentzu horretan, kutsu esperimenatala duela. Iñigo Martínezek berak deia zabaldu du jendeak pelikula ikus dezan, "jende oso anitza eta zaurgarria" agertzen baita eta "babes emozionala" behar du sare sozialen bitartez egindako "eraso kol-darren" aurrean.

Antzezle nagusia

Gogoratu beharra dago proiektu honetan protagonista izan baino lehen, Martínezek gauza bera egin zuela *Armugan* filman, baina bestelako lanak ere egin ditu websaioetan eta, adibidez, *Los renglones torcidos de Dios* pelikulan.

Euskal Herriko zazpi probintzietako ehunka dantzari batzartu dira Laudion

Euskal Dantzarien Biltzarrak antolatuta, Laudion ospatu zuten urriaren 4ean aurtengo Dantzari Eguna. Euskal Herri osoko ehunka dantzari elkartu ziren bertan.

selene
fruitadenda

Doako etxetz etxeko zerbitzua
0km produktuak · Garaiko frutak eta barazkiak
Egunero lza okindegiko ogia
Pertsonalizatutako fruten eta barazkien saskiak

945 092 550 • Landako kalea 1, Amurrio • @frutadenda_selene

ENKARKI
ALQUILAMOS SOLUCIONES VENDEMOS SERVICIO

EZ GERATU ARGIRIK GABE!
Alokatu edo erosi sorgailu elektrikoa

Ezagutu **gasolinarik gabeko** gure energia-estazioak (etxebizitzetarako, furgotarako...)

Arza II industrialdea, LAUDIO • 946 43 00 42 • enkarki@enkarki.net
www.enkarki.net • @enkarki

Kirola

“USTE DUT GARAPEN BIDEAN DAUDEN HERRIALDEETAKO KIROLARIEK ERE AUKERAK MEREZI DITUZTELA”

TIM MEUSEN (Reuver, 1996) TXIRRINDULARITZAREN MUNDUAN MURGILDUTA BIZI DA ASPALDITIK. AURTENGO UDAN ASIAKO SEI TXIRRINDULARI GAZTE JASO DITU URDUÑAN, ETA HAUEK ENTRENATZEN EMAN DITU HIRU HILABETE.

Testua eta argazkia **Aimar Gutierrez Bidarte**

Asiako hainbat txirrindulari artatu eta entrenatu dituzu udan Urduñan, nola iritsi dira kirolari gazte horiek eskualdera?

Istorio luzea da. Belgikan badut lagun bat, aita Hong Kongekoa duena. Iaz nirekin jarri zen harremanetan Kern Pharma taldeko talentuen programan sartuta zegoen Ho Man Yip gazte hongkondarra etxean jaso nezakeen galdetzeko. Nik baiezkoa eman nuen, baina nahiko egonaldi korapilatsua izan zen. Kern Pharma taldea Espainiako Itzuliko etapetan buru-belarri zebilen garaiarekin kointziditu zuen Ho Man Yipen egonaldiak. Taldeak gaztea alde batera utzi zuen, eta nik hartu behar izan nuen lasterketetara eramatearen ardura. Ez zen lan xamurra izan.

Aurten Ho Man Yipen talde osoa etorri da, hemengo lasterketetan lehiatu eta entrenatzera. Nik hauen egonaldia zuzentzeko ardura hartu nuen. Iazko esperientziaren ostean banekien ez zela erraza izango. Martxoan adostu genituen egonaldiaren nondik norakoak, Hong Kongera egin nuen bidaian.

Zenbat txirrindulari izan dira guztira?

Hong Kongeko lau txirrindulari eta Japoniako bi izan dira azkenean, 16-17 urteko gazteak guztiak. Hong Kongekoak kirol-talde berdinekoak dira, baina sei kirolari behar genituen zenbait itzulitan lehiatu ahal izateko. Lasterketa egutegi oparoa prestatu genien egonaldirako, tokiko lasterketak, lasterketa nazionalaketa nazioartekoak uztartuz. Euren benetako maila zein zen ikusi nahi izan dugu. Izan ere, Ho Man Yip Asiako txapelduna da.

Nolakoa da Asiako sei gazterekin elkarbizitza?

Uda berezia izan da, esperientzia oso bizia. Talka kulturala izugarrikoa da. Kontratua sinatu genuenean esan zidaten gazte independenteak zirela, kozinatzen eta eguneroko bizitza antolatzen bazekitenak. Inondik inora. Lehenengo asteak eurentzat kozinatzen pasa nituen. Mendeikako landa-etxean geratu dira, eta eskerrak! Bat baino gehiago harrapatu izan dut nik litxarreriak jaten. Hirian geratu izan balira ziur askoz gozoki gehiago jango zituztela. Nik behin eta berriz esaten nien errendimendua hobetzeko ari zirela egonaldia egiten, ezin zutela gozokiekin utzikeria hori erakutsi. Baten bat hiruzpalau kilo eta koipe gehiagorekin bueltatu da etxera, hobetu ez duenaren seinale.

Hong Kongetik laguntzaile bat

ekarri zuten eta horrek ez zuen tutik ere egin. Gazteek etxea oso zikin izaten zuten. Beste laguntzaile bat ere etorri zen, baina gogaituta bukatu zuen horrek ere gazteen jarrera-ekin.

Oso izaera itxia daukate. Badirudi ezerk ez diela axola eta askotan isolatu egiten dira. Hori dela eta, uda intentsua izan da. Baina esperientzia aberasgarria ere bai.

Nolako egonaldia prestatu diezu?

Kontaktu ugari ditut nik txirrindularitzaren munduan, eta horri esker entrenamendu eta teknifikazio programa nahiko txukun bat osatzea lortu dugu. Eskerrak ere UCI itzulietan lehiatzeko gonbidapena lortu dugula. Hainbat azterketa mediku egin dizkiegu ere, egonaldiaren eboluzioa monitorizatzen.

Lasterketetan zuzendari lanak egin dizkiet. Talde-estrategia lantzen aritu gara bertan, eurek ere ikus zezaten lasterketa profesional bat nola kudeatzen den.

Aukera handia izan da eurentzat. Gertutik ikusi dute txirrindularitzaren mundua nolakoa den hemen. Etorkizunean profesionalizazioaren bidetik jo nahi duten erabakitzerako orduan lagungarria izango zaie esperientzia.

Badirudi Ho Man Yip Kern Pharmaren Finisher taldera joango dela datorren denboraldian.

Uda mugitua izan duzue beraz.

Guztira hoge lasterketa egun izan ditugu, eta lau itzuli lehiatu ditugu: Camargoko itzulia, O'Miñoko itzulia, Ribera del Duero itzulia eta Kantabriako itzulia. O'Miñoko itzulia nazioarteko lasterketa da eta hirugarren geratu ginen taldekako sailkapenean, oso emaitza ona da. Gainerako lasterketak Euskal Herrian barrena lehiatu ditugu.

Urduñar ugariren laguntza izan duzue lasterketa horietan aritzeko.

Bai, herriko ezagun ugari lotu ditut lasterketetan talde-lanean aritzeko. Ezinezkoa da bestela, oso eskertuta nago.

Alde handia dago Europako eta Asiako txirrindularitzaren artean?

Badago alde. Oso kultura desberdinak dira. Hemen sona handiago du kirolak. Asian aukera gutxiago daude, eta txirrindularitza ez dute guk bezala ulertzen.

Alde batetik, kontuan hartu beharra dago egonaldian egon diren gazteak hiri handietan bizi direla. Oso zaila da bertan bizikletan ibiltzea. Horregatik, txundituta geratzen ziren Aiaraldeko errepideak ikusterakoan.

Asian lasterketa askok Mario Kar-

Kirola

ten lasterketak dirudite: zirkuitu itxietan hogeita hamar buelta ematen dituzte, hori ez da benetako txirrindularitza. Gainera lasterketa kopurua nabarmen murriztagoa denez, ohikoa da txirrindulariak kontinentean barrena lehiatzen aritzea, hemen baino mugikortasun handiagoa daukate.

Bi urtetan, Hong Kongeko txirrindulari bat etxean jasotzetik akademia bat sortzera igaro zara.

Nik ez diot honi akademia deitu nahi, funtsean hori den arren. Txirrindularitza asko ari da profesionalizatzen kategoria baxuenetan ere, eta egundoko aurrekontuak dituzten taldeak ari gara ikusten.

Uste dut garapen bidean dauden herrialdeetako kirolariek ere aukerak merezi dituztela.

Niri ulergaitza egiten zait talde handiak ez egotea Asian dagoen talentu gaztea ustiatzen. Asmoa da Trigon bizikleta markarekin batera talentua zukutzeko espazio bat sortzea, ekialdeko herrialde horietako gazteei aukerak eskainiz.

Hainbat hilabetez kirolariak monitorizatu eta emaitza onenak dituztenak hona ekartzea, lasterketetan lehiatu daitezen.

"Nik ez diot honi akademia deitu nahi, funtsean hori den arren"

Gazteen egonaldia dokumental batean jaso duzue ere.

Alvaro Sainzekin batera gazteen egonaldiaren dokumentala ekoiztu dugu. Oraindik ez dakigu zer aterabide emango diogun lanari; EIT-Bra edota Eroskira bidali dugu lana... Gu oso motibatuta gaude proiektuarekin. Uste dut istorio polita dela bertan kontatzen dena. Bide luzea egin duten gazteak dira, urrutira etorri dira txirrindularitzan aritzeko. Lasterketetan grabatutako irudiak elkarrizketekin tartekatu ditugu. Hori bai, esan beharra dago odol gutxi dutela kamara aurrean; ez dira batere emotiboak (barreak). Adibide bat jartzearen; haietako batek klabikula hautsi zuen hemen jokaturako lasterketa batean. Medikuz mediku ibili ginen, eta munduko txapelketako bere parte hartzea kolokan egon zen. Istripua izan eta aste gutxira mediku azterketara hurbildu ginen eta honek albiste onak eman zizkion, munduko txapelketan izango zen lehian. Gazteak ez zuen imintziorik ere egin.

Txirrindularitza zale amorratua zara. Nolako izan da zure kirol ibilbidea?

Areto futbolean hasi nuen nik

"Alvaro Sainzekin batera gazteen egonaldiaren dokumentala ekoiztu dugu"

nire kirol ibilbidea. Hamazazpi urte bete arte egon nintzen Holandako talde batean jokatzeko. Lesio bat izan nuen orduan, eta gogaitu egin nintzen taldearekin. Maila altuan ari ginen lehiatzen eta taldekideek ez zuten kontua serio hartzen.

Nire aita txirrindulari amorratua izan da beti. Holandako txapelketa izan zen behin, mendiko bizikleta-ekin amateur kategorian. Orduan erabaki nuen bizikletan aritzea. Aitak asko lagundu ninduen entrenamenduekin, eta nire zenbakiak Tom Dumoulinen zenbakiarekin alderatzen zituzten. Bazirudien talentua banuela. Bilbora etorri nintzen orduan ingenieritza ikasketen Erasmus egitera. Askok gustatu zitzaizkidan ingurua eta karrera amaitu bezain laster bueltatu nintzen, txirrindularitza talde profesional batekin lehiatzen saiatzea erabakita. Postu on bat edo beste lortu nuen arren, nagusiegia nintzela zioten gehienek. Gaur egun txirrindulariak oso gartetatik hasten dira lehiatzen eta ni 18 urterekin hasi nintzen. Dena den, geratzea erabaki nuen eta nire lanak beti izan du lotura zuzena kirol eta txirrindularitzarekin. Esaterako, BHN aritu naiz bi urtez produktua diseinatzen.

Kirola

TXIRRINDULARITZA Zazpi aiaraldear igo dira Arabako Mendi Txirrindularitzako Txapelketako podiumera

Larunbatean jokatu zen txapelketa Laudion. Txemi Llano

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Laudion jokatu zuten Arabako eskola kiroleko lehiaketa larunbatean. Adei Font audioarrak irabazi zuen eta Unai Llano izan zen hirugarren haur kategorian. Kimuen kategorian Ekaitz Echevarria izan zen bigarren, eta Aiur Bordagaray hirugarren mutilen artean. Naroa Gonzalez izan zen nesken bigarren postua eskuratu zuena. Benjaminei dagokionez, Mainer Bordagaray izan zen txapelduna eta Nerea Moreno hirugarrena. Jardunaldiak parte-hartze bikaina izan zuen, Arabako eskola guztietako haur eta gaztetxoekin, baita oraindik inolako eskolatan ez dau-

den baina parte hartu eta esperientzia bizitzeko aukera izan zuten neska-mutil batzuekin ere. Denboraldiko proba guztiak zabalik daude, hain zuzen ere, horretarako: txikiek esperientzatu, ondo pasa eta txirrindularitzaren mundura hurbil daitezten. Audioar Txirrindulari Elkar-teak adin-talde bakoitzera egokitutako ibilbide polita prestatu zuen. Txikienek igoerak, bihurtuneak eta jaitsierak zituen zirkuituaz gozatu zuten, eta parte-hartzaile guztiek ederki pasa zuten. Bestalde, kimuak eta haur kategoriakoak zailtasun handiagoko ibilbidean lehiatu ziren; igoera eta jaitsiera zorrotzek emozio handia eman zioten lasterketa guztiei.

MENDIZALETASUNA Fede Alberdi izan da Orozko Harana ibilaldiaren protagonista nagusia

Itxinape Mendi Taldeko presidentea izan zen Fede Alberdi. Itxinape MT

Testua
Aitor Aspuru Saez

Aurtengo Orozko Harana ibilaldia berezia izan da, tamalez. Izan ere, Fede Alberdi Itxinape Mendi Taldeko presidentea irai-

lean zendu zen, eta klubak me-rezitako omenaldia eskaini zion urriaren 5ean, martxa hasi baino lehen. Ekitaldian senideek ez ezik, dantzariak, lagunak eta mendizale ugariak parte hartu zuten.

PILOTA Lau t'erdiko final laurdenetara egin du jauzi Iker Larrazabalek

Testua
Aimar Gutierrez Bidarte

Hil ala biziko partida izan zuen urriaren 5ean Iker Larrazabalek, Lau t'erdiko txapelketan aurrera egitako norgehiagokan. Eibarko Astelehena pilotalekuan jokatu zuen final-zortzirenetako kanporaketa aiararrak, Iraitz Zubizarreta ataundarraren aurka.

Partida ona jokatu zuen Larrazabalek. Uneoro markagailuan aurretik mantendu zen, eta egindako akats apurrak ez ziren nahikoa izan aurkariak tantoetan aurrea hartzeko. Azkenean zazpi tantoko aldearekin iritsi zen Larrazabal azken sakera, eta 22-15 irabaztea lortu zuen. Pozik azaldu zen Olabazarrekoa igandean Eibarren ondutako emaitzarekin, eta txapelketan aurrera

egiteko lortutako txartelarekin. Final laurdenetan Joseba Ezkurdia-ekin neurtu beharko da aurrena. Aurtengo Buruz Buruko Txapelketan egin zuten topo biek, eta aiarrarentzako izan zen partida. Txapeldunorde 2024an B Serieko Lau t'erdiko txapelketan aritu zen Larrazabal, eta txapeldunorde sailkatu zen.

SORMENA

OSPATU

Arte hartze zikloa 2025

URRIAK 19 | 18:00 FAKTORIAN
Hezurberriak
Ane Labaka, Ines Osinaga, Oihana Iguaran eta Onintza Enbetia
bertso saio literario musikatua

URRIAK 30 | 18:00 FAKTORIAN
Enarak
Zuzendaria: Beñat Iturrioz
Ekoizpena: Bira Kooperatiba + Elkartea Txikiak
film dokumentalaren proiektzioa

ELKARRIZKETAN
Oihana Vesga eta Mikel Vesga
dantza + solasaldia

AZAROAK 13 | 19:00 FAKTORIAN
Joseba Irazoki
Gitarra Lekeitoak
musika + solasaldia

AZAROAK 22 | EGUN OSOA FAKTORIAN
Arte Eman Festa
MINA ESPAZIOA - Libe Estebaran
PETRA - Oscar Pascual
XIMURRAK - Gontzal Royuela
ARRAN ERRAN - Jone Amezaga eta Manu Gaigne
AIREA - Eneritz Artetxe
AHZ24 bekadunak - Paula Urkijo, Leire Sanjurjo eta Alberto Fernandez
arte disziplina ugari

Errotari Kalea 4-8 Audio (Araba)
kultura@aiaraldea.eus • 633 51 73 83

Sarrerak eta bonoak:
www.faktoria.eus

Babeslea
araba álava
foru aldundia diputación foral

Laguntzaileak
KULTUR LAB
B
bertsozale

Babestutako edukia

urria

FAKTORIAN

9, eguna
19:00 · Faktorian
ENTSEGU IREKIA/
BAKA(I)RRIZKETA PROBALEKUA
MIRARI MARTIARENA,
LANDER VARONA
ETA ANDER MALBADI
Aurkezela: Julen Pagazaurtundua
BAZKIDEEK 5€
EZ-BAZKIDEEK 6€
#SORMENFAKTORIA
#KOMUNITATEFAKTORIA

19, domeka
18:00 · Faktorian
ARTE HARTZE ZIKLOA/
HEZURBERRIAK
INES OSINAGA, ANE
LABAKA, OIHANA
IGUARAN ETA
ONINTZA ENBEITA
BAZKIDEEK 13€
EZ-BAZKIDEEK 15€
MURRIZTUA 10€
#KULTURFAKTORIA
#SORMENFAKTORIA

26, domeka
11:00 · Faktorian
KOKORIKO/
0-3 URTEKO HAURRENTZAKO JOLAS LIBRERAKO ESPAZIOA
BAZKIDEEK 5€
EZ-BAZKIDEEK 6€
#HEZKUNTZAFAKTORIA
#JOLASTEKOFAKTORIA

10, barikua
17:00-19:00 · Faktorian
KOKORIKO/
LUDOTEKA
UDAZKENEKO ZOMORROAK
DOAKOA
#HEZKUNTZAFAKTORIA
#JOLASTEKOFAKTORIA

24, barikua
17:00-19:00 · Faktorian
KOKORIKO/
LUDOTEKA
MUSIKA TRESNAK SORTZEN TAILERRA
DOAKOA
#HEZKUNTZAFAKTORIA
#JOLASTEKOFAKTORIA

26, domeka
19:00 · Faktorian
KONTZERTUA/
JURGI EKIZA
BAZKIDEEK 13€
EZ-BAZKIDEEK 15€
#KULTURFAKTORIA
#SORMENFAKTORIA

11, zapatua
11:30-14:00 · Faktorian
HELDUENTZAKO ATELIERRA/
KERAMIKA
AITZIBER DUARTEREKIN
BAZKIDEEK 38€
EZ-BAZKIDEEK 42€
#SORMENFAKTORIA
#BIZITZEKOFAKTORIA

25, zapatua
11:30 · Faktorian
HELDUENTZAKO ATELIERRA/
ETXEKO ARGINDARRA KONTZERTUAKO TAILER PRAKTIKOA
DOAKOA
#KOMUNITATEFAKTORIA
#BIZITZEKOFAKTORIA

30, domeka
18:00 · Faktorian
ARTE HARTZE ZIKLOA/
ENARAK FILMA + ELKARREKIN DANTZA EMANALDIA
BAZKIDEEK 8€
EZ-BAZKIDEEK 10€
MURRIZTUA 5€
#KULTURFAKTORIA
#SORMENFAKTORIA

WWW.FAKTORIA.EUS

Urriak 10etik aurrera, egoera onean dauden arropak (haur, gazte zein helduenak) batuko dira Faktorian, Azaroaren leian egingo den UDAZKENEKO ARROPA PLAZAn nahi duenak eraman eta berrerabili dezan.

urriaren 30era arte
ASIER HANDY (BILAKETA BATEN KONTAKIZUNA) + BIITXIREN (INDARRA) ERAKUSKETA
#KULTURFAKTORIA #SORMENFAKTORIA

INFORMAZIO GEHIAGORAKO:
HARPIDETU GURE WHATSAPP KANALERA!

Herriko plaza

Untzizu
Zorionak Untzizu, zure gurasoen
Josean eta Elenaren partez!

Zure gurasoak

BIDALI ZURE ZORION AGURRA!

Idatzi zure mezua eta bidali argazkia agurrak@aiaraldea.eus helbidera eta Aiaraldea.eus atarian plazaratuko dugu.
Urriaren 22an argitaratuko da hamabostekariaren hurrengo zenbakia.

Denborapasak

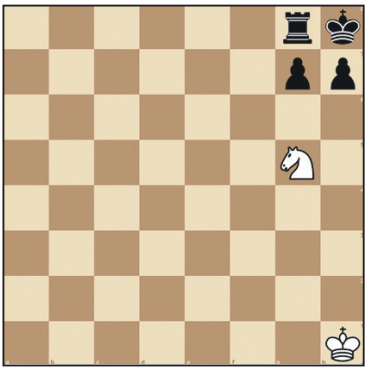
SUDOKU ERRAZA

								4
	2	5	4		3		6	
	4		8		6		7	5
			6			8		
9	8	6	1		2			3
5						6		2
	5	3		2			8	
6		4		3	8			7
			7	6				

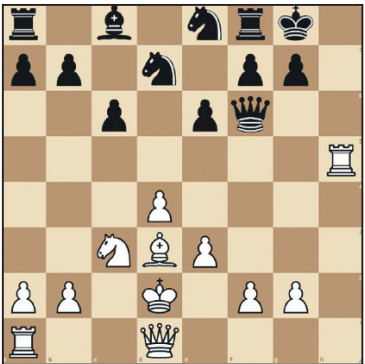
SUDOKU ZAILA

		7	3	6	9			
	8	3			7			
		2			5			4
			7	2	4			
			6					8
2	4	6	5					7
6	5					7		
			9		2			5
		4			6	8		3

COZ MATEA

DAMIANO MATEA

Zuriek jokatzeko dute eta mate egiten dute.

Amurrioko Xake Taldea

DENBORAPASEN SOLUZIOAK

Sudoku eta xake partiden soluzioak webgunean ikusgai: www.aiaraldea.eus/denborapasak

Zozketa

Arte Hartze ziklorako bono bikoitz baten zozketa

Parte hartu!

Aiaraldeko Kultur Faktoriak antolatutako Arte Hartze Zikloaz goatzeko bono bikoitza zozkatuko du Aiaraldea Komunikabideak

Zozketaren data: Urriak 17, 12:00etan

Herriko plaza

Boluntarioen Txokoa

Dozenaka inurriren lan ikusezin eta isilari esker egiten du aurrera Komunikabideak. Badira hamabostekariak euren auzoan banatzen dituztenak. Badira argazkiak bidali eta albisteen berri ematen dutenak. Guztiak dira ezinbestekoak. Haiei guztiei esker ona eta ahotso ematea besterik ez dugu.

AITZIBER ALAVA
KOLABORATZAILEA

“KOHESIOA, ASKATASUNA ETA GURE NORTASUNA INDARTZEA EMAN DIGU AIARALDEAK AIARAN”

Noiztik aritzen zara Aiaraldean boluntario gisa?
Hasieratik argazkiak egin eta bildu ditut, zuek argitaratzeko. Hori gustura egin dut beti. Ez naiz argazkilaria eta ez naiz profesionala, baina irudiak hartzea gogoko dut eta erraza da. Zuhatzan, Arespalditzan, jaietan edo herri bazkarietan bagaude, argazkiak egitea gutxienekoa da. Oso gutxitan idatzi dut.

Badaude hitzordu batzuk zeinetan beti eskatzen dizkizugun argazkiak, badakizu zeintzuk diren?
(Barreak) Baina beti dira gure inguruan daudenak. Zuhatzako jaiak, San Prudentzio jaietan baten bat ere hartzen dut, San Bitores, Etxaurren... Euskararen inguruan

Euskaraldikoak. Euskararen Asteburukoak ere. Dena den, euskararen ingurukoak edo nire inguruko ekintzak dira.

Eta Komunikabideak zer eman dio Aiarako herriari?
Kohesioa, askatasuna, daukagun hutsune hori betetzen laguntzea. Identitatea ere, gure nortasuna indartu baitugu.

Oraindik ere argazkiak eskatzen dizkizugu, baina gainera hamabostekaria banatzen duzu. Zein ibilbide egiten duzu bi asteen behin ikasturtea hasten denean?
Nik Aiara banatzen dut. Adibidez, Arespalditzan udaletxean, Kuadrillaren egoitzan, farmazian, landetxeak

Kexaan, Menagarain eta Lantenon, Zuhatzako okindegian eta Murgako negutegietan.

Zer nolako harrera dauka hamabostekariak, zer esaten dizu jendeak?
Batuetan aipatzen didate, adibidez, Zuhatzako okinak, azalean dagoen argazkiaren arabera gehiago edo gutxiago hartzen dutela, beste batzuek ez dute ezer esaten eta Arespalditzako farmaziakoek beti eskertzen dute bai aldizkaria bera, zein boluntario lana, hara eramateagatik. Beste batzuk ez ditut ezta ikusten ere.

Euskalgintzan oso inplikaturazauze, zein da Aiaraldea Komunikabidearen ekarpena eta nola uztartzen da zuk egiten dituzun bestelako jarduerekin?
Proiektu hau erraldoia da, baina Aiaraldea Komunikabidearen atzean pertsonak daude eta polita da aurpegia ikustea eta konfiantza izatea. Konfiantza diot proiektuari edozein gauza eskatzeko edo proposatzeko. Oso garrantzitsua da gertutasun hori elkarrekin lan egiteko eta hori balioan jartzen dut.

Hogeitalau elkartean aritzen zara.
Ez naiz hasieratik egon, elkarateak 25 urte baino gehiago dituelako. Dena den, nik uste dut bere jarduerarik politena Igande Arratsaldeak Familian programa dela eta umek zein familiek eskertzen dute. 2011n edo 2012an hasi nintzen eta ederra baino ederragoa da. Ikusten da belaunaldi aldaketa, gero eta euskaldunagoak dira eta gero eta errazagoa da gure lana. Hasieran familietan agian umek zekiten euskaraz eta gurasoek ez, baina egun ia guraso guztiek dakite. Egia da batzuek ohitura faltagatik edo lotsagatik gaztelerara jotzen dutela, baina, oro har, pozik gaude. Aldaketa nabaritzen da eta saiatuko gara aldaketa hori bideratzen.

Zuhatzan ere aktiboa zara.
Bai, Zuhatzan egondako aldaketa polita da eta noizbait pentsatu dut mapa bat egin beharko genukela. Izan ere, jaio nintzenean ia baserri guztietan nagusitzen zen gaztelera eta egun bi baserrietan baino ez dute bizilagun guztiek erdaraz egiten soilik. Beste guztietan batek edo bik egiten dute euskaraz eta batzutan euskara nagusitzen da. Asko aldatu da. Poliki-poliki aurrera goaz eta gero eta errespetu gehiago dago euskarari eta euskal hiztunei. Egia da batzarretan agurrak egiten ditugula euskaraz, baina beste guztia gazteleraz. Norbaitek euskaraz eginez gero, badaki nik edo beste batek itzulpena egingo duela.
Nabaritu dugu Arabako Foru Aldundiarekin eta Eusko Jaurlaritzarekin daukagun harremanean ere, kontuan hartzen dutela Zuhatzan euskaraz egiten dela, dokumentazioa euskaraz bidaltzen digute. Guztia ez dugu euskaraz jasotzen, baina gero eta gehiago bai.

Argitaratzailea: Aiaraldea Kooperatiba Elkartea **Tirada:** 10.000 ale.
Maiztasuna: Hamabostekaria **Lege gordailua:** BI-1230-2013
Posta elektronikoa: egunkaria@aiaraldea.eus | agenda@aiaraldea.eus | erredakzioa@aiaraldea.eus
Publizitatea: publizitatea@aiaraldea.eus | 688 62 53 94
Helbidea: Errotari kalea 4-8 pabilioia, Laudio. Araba. 01400
Telefonoak: 94 656 85 54 | 688 84 81 52
Webgunea: www.aiaraldea.eus

ERREDAKZIO OHARRA: Aiaraldea Aldizkariak ez du beregain hartzen iritzi artikuluetan, zein egindako elkarriketetan adierazitakoaren erantzukizuna.
ESKER BEREZIAK BANATZAILE BOLUNTARIOEI: Sofia Cisneros, Aitziber Alava, Josu Zabala, Genma Corbella, Endika Arribas, Christian Alemany, Gartzen Garaio, Aitor Fernandez, Jon Catalan, Iñaki Larrakoetxea, Amets Meaza, Lander Ria, Xabi Ugalde, Alberto Gutierrez, Eunat Molinuevo, Ekhiñe Etxepeteleku

EGUNKARI HAU LAGUNTZEN DUTE:

Irakurketa
gunea

MAITE DUT GAUA

Idazlea: Mathilde Brechet
Ilustratzailea: Camille Chincholle
Argitaletxea: Ttartalo

Haur oso txikiekin eta ez hain txikiekin jolasteko ipuina da. Ehundura ezberdinak dituen ipuina da, orrialdeek sorpresak ezkutatzen dituzte. Familian gozatzeko aukera ematen duen ipuin horietako bat

JARA

Idazlea: Jasone Osoro
Argitaletxea: Alfaguara Zubia
Adina: 11 urtetatik gora

Jara protagonista dela hainbat eleberri daude. Hemengo hau lehena da, Jara pertsonaia aurkezten digu, ume izatetik emakume izaterako prozesuaz hitz egiten du. Gorputzean dituen aldaketak, bere gurasoekin duen harremana eta buruan dituen aldaketak kontatzen dizkigu.

JOLASGUNEAK

Arimen Gaua laster da. Udazkenarekin batera gauak egunari tartea kenduko dio eta gure Amalurrak uzta emateari utziko dio. Neguaren iluntasunean sartuko gara.

Arimen Gaua, edo Gau Beltza, beldurraren eguna izaten da. Horregatik gure aurpegiak estaliko ditugu eta kalera aterako gara trapu zaharrekin jantzita beldurrari aurre egiteko.

KONTUAN HARTZEKOAK

MOZORROA

Aldendu beste lurralde batetik etortzen diren eredu kontsumistez. Euskal Herriko ohiturak jarraituta etxeko trapu zaharrekin mozzoratzeko deia egiten diegu haur eta heldu guztiei.

Erazagoa eta merkeagoa den jantzia da gurea. Baserritar jantziaren elementuak hartu, izara batekin aurpegia estali, eta nahi izatekotan buruan kapela jantzi.

KANTU ESKEA

Euskal Herriko neguko jai guztietan etxez etxe ateratzen zen kantu eskean. Arimen gauak badu kantu eskean egiteko hainbat esaldi, hurrekin praktikatu daitezkeenak.

- Xanduli Manduli Kirrikiko eman gaztainak guri
- Txingila Mingila, Kurruskario, sagarrak merke ta udareak kario.
- Sosa ala pota

Ikasi, beraiekin jolastu eta erabili eskean ibiltzeko.

GIROTZEA

Kalabazekin egin daiteke dekorazio eder bat.

- Kalabazak hustu daitezke eta argi bat barruan jarri beldurra eragiteko.
- Kalabazak sortu daitezke eskulan bezala, material birziklatuekin.
- Kalabazak margotu daitezke

Gau beltzaz informazio gehiago izateko edo baliabideak izateko:
www.gaubeltza.eus

KOKORIKO
HEZKUNTZA FAKTORIA

Gora Euskal Udalekuak

Aisialdia eta udalekuak bolo-bolo daude egun hauetan komunikabideetan. Ez, ordea, aisialdia indartzeko eta behar duen prestigioa emateko. Votentok ondo asmatu du, gustatzen ez zaion eredu baten aurka zelan egin: zaurgarriak diren haurrak eta nerabeak erdigunean jarri ditu, eskuin-muturreko ideologia hauspotuz.

Oraingo honetan jo-puntuan Euskal Udalekuak egon dira, baina erasotua aisialdia ulertzeko eta bizitzeko eredu bat izan da. Kokoriko Hezkuntza Faktoriak bere ahotsa altxatuz Euskal Udalekuen alde egiten du. Arestian esan bezala, Euskal Udalekuak kolpatzean, milaka hezitzaile eta hezkuntza eragileren eredu kolpatzen ari baitira, gurea barne.

Egoera horrela, hitz hauek 50 urteko ibilbidea bete duen Euskal Udalekuek egindako lana eskertzeko dira. Feminismoa, euskara eta aisialdi eraldatzailea erdigunean jarri dute; eta hezitzaile askoren eskola izan dira. Asko gara Euskal Udalekuetako hausnarketek zipristindu gaituzten profesionalak.

Horregatik, mila esker, arduraz eta ausardiaz feminismoa erdigunean jartzeagatik eta hitzetatik praktikara pasatzeagatik. Mila esker urte luzez Euskal Herriko haur eta nerabeak euskaraz hezteagatik. Eta noski, eskerrik beroenak aisialdi eraldatzaile batean sinisteagatik eta praktikan jartzeagatik.

Guk hemendik familiei hots egiten diegu, kontaminazio mediatikoetatik aldentzeko eta proiektuaren edertasunaz gozatzeko. Kokoriko Hezkuntza Faktoriak aisialdi euskaldun, feminista, inklusibo eta eraldatzailea jorratzen jarraituko du, egunez egun, erronka honetan bidelagun izango ditugularik, eta bidelagun izango garelarik, Euskal Herriko hamaika aisialdi eragile eta hezitzaileentzat ere.

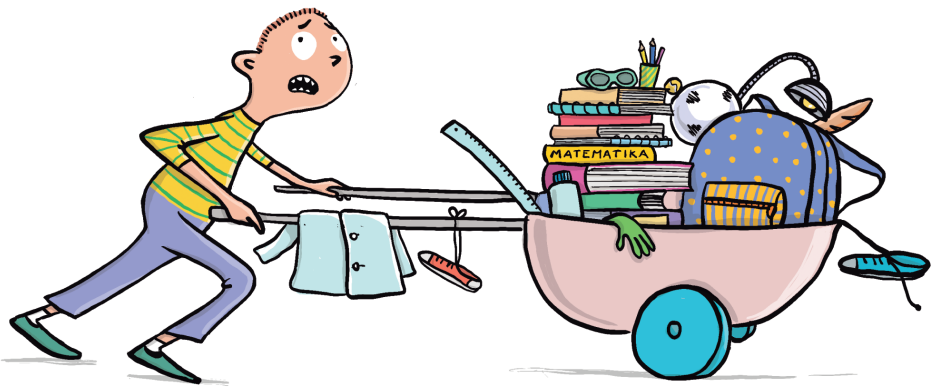
Votentok eta bere “txalotegiak” kolpatzen jarraituko gaitu, ez baitu nahi herri euskaldun eta feminista bat, horrek hauek kudeatzen dituzten gizon zishetero espainolen pribilegio egoerak kolokan jartzen dituztelako.

Erasoen aurrean Kokoriko Hezkuntza Faktoriak hausnartzen jarraitzeko konpromisoa hartzen du, baita aisialdian eredu euskaldun, feminista eta eraldatzailea praktikan jartzen ere. Argi dugu, bide horretan atzera pausurik ez dugula emango.

Hezkuntzatik eta aisialditik mundu koloretsuago bat eraikitzen jarraituko dugu, non pertsona eta gorputz guztiek, askatasunean bizitzeko lekua izango duten.

ESKERRIK ASKO EUSKAL UDALEKUETAKO HEZITZAILEEI ETA BEREZIKO BERNEDOKO HEZITZAILEEI.

Aiaraldeko Hezkuntza Faktoria

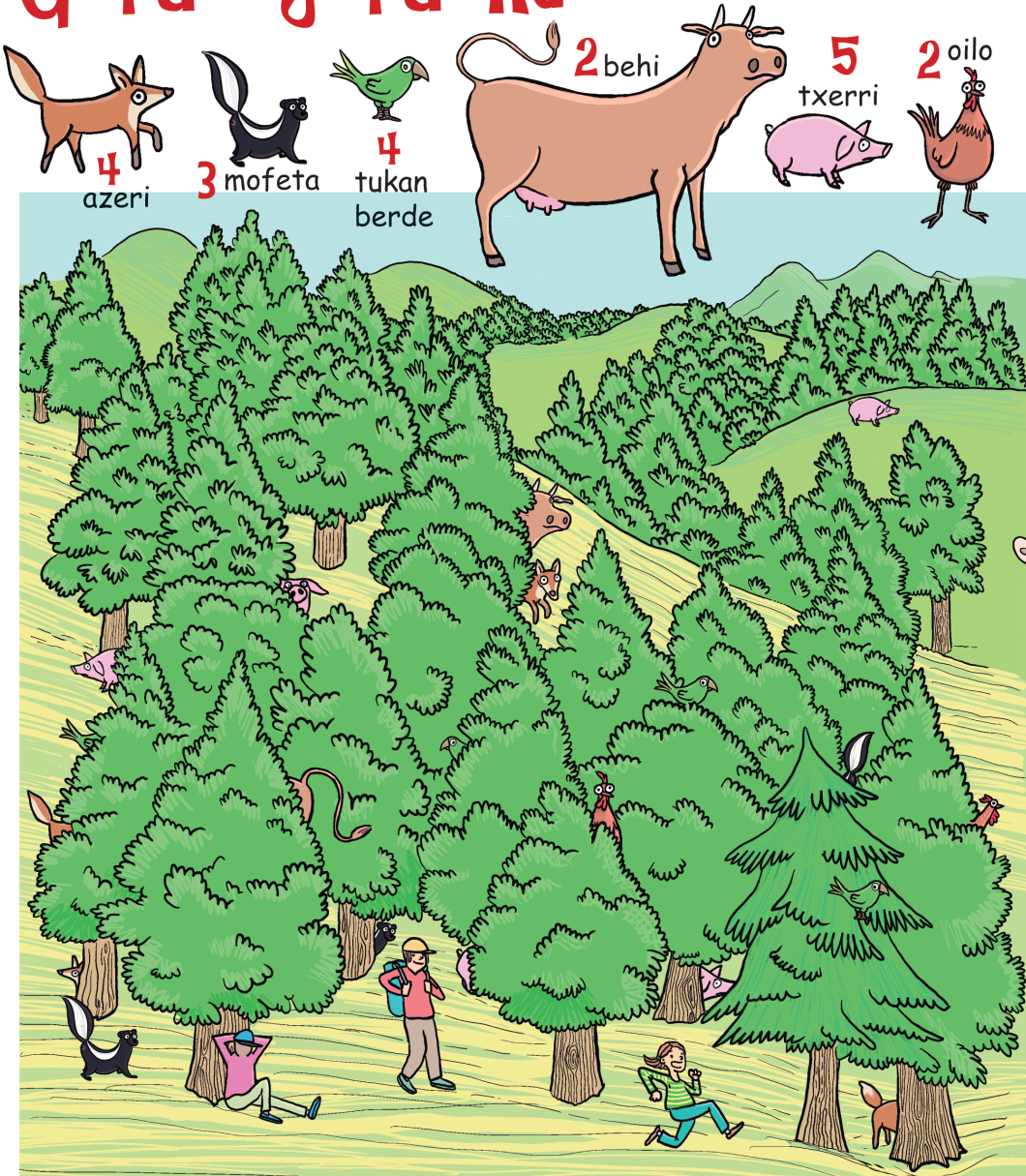
Aurki itzazu bi irudi hauen artean dauden aldeak. 11 dira.

ALdea dago!

Gorde-gordeka

Bila itzazu abere hauek:

- Neska-mutil hauetako batek piper egin du gaur. Zein ote? Hemen argibideak:
- Sabeleko minez dagoela esan dio amari, eta egia zen.
 - Ez du lagun askorik, baina eskolan gustura egoten da.
 - Etxean pozik gelditu da.
 - Ohean liburu bat irakurri du azkar-azkar.
 - Sendatzen denerako, gaiztakeria batzuk pentsatu ditu.
 - Sarritan galtzen du arreta, baina entzutea gustatzen zaio.

Zein ote?

Mizkine Bazterretxea
Gorroto du bere gela

Apatx Lasa
Inoiz ez du presarik

Argi Begizabal
Adi-adi dago beti

Urko Eroburu
Gezurrak esaten ditu

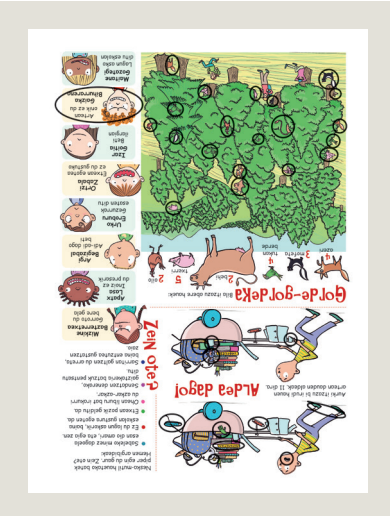
Ortzi Zabala
Etxean egotea ez du gustuko

Izar Goitia
Beti ilargian

Artean onik ez du Gaizka Bihurrarena

Maitane Gozategi
Lagun asko ditu eskolan

Soluzioak

Kontra Aiaraldetik mundura

MAIDER URTARAN LARESGOITI

JAIOTERRIA
LAUDIO (1993)

BIDAIAREN XEDEA
**HIRU HILABETEKO EGONALDIAN
DA EGITEN OSASUN PUBLIKOAN
GARATZEN ARI DEN
DOKTORETZAREN BARRUAN**

“ASKOTAN PENTSATZEN NUENAREN KONTRA **PALESTINAREN ALDEKO KEINUAK ERE BADAUDE HEMEN**”

Estatu Batuetara jo duzu doktoretza garatzera. Zer da zehazki bertan egiten ari zarena?

Osasun publikoan ari naiz doktoretza egiten. Hiriek osasunean eta gizarte desberdintasunetan duten eragina ikertzen aritzen naiz. Zehazki muturreko tenperaturek hirietako hilkortasunari nola eragiten dion aztertzen dugu. Eta arreta jartzen dugu auzo ezberdinetan osasunerako arriskuak balioestean. Izan ere, bero-boladek adibidez, ez digute guztiei modu berean eragiten. Populazio eta auzo batzuetan arrisku handiagoa dago ezauzgarri fisiko eta sozialengatik. Kolektibo horiek babesteko baliabideak non jarri behar diren jakitea garrantzitsua da guretzat. Guretzat diot ikerketa ez delako bakarrik egiten, eta hemengo ikerketa talde batean ari naiz parte hartu eta ikasten.

Nolakoa da zure egunerokoa?
Hilabete daramat bakarrik he-

rrialde honetan, beraz oraindik ez dut errutina handirik garatu (barreak). Baina normalean unibertsitatean nago egunean zehar, eta arratsaldeak libre izaten ditut hiria eta bertako jendea ezagutzen jarraitzeko. Auzo ezberdinek zeharkatuz gauza asko ikusi eta ikasten dira: jendeak zer egiten, nola agurtzen duten elkar, zein denda mota dauden, hormetan dauden margoek zer adierazten duten, nola gidatzen den...

Gutziz polarizatutako herrialdea dela diote.

Oraindik gutxi ezagutu dut herrialdea. Jakina eta nabaria da maila federalean hartzen ari diren erabaki askoren kutsu faxista. Baina egia da ere hemengo espazio, talde eta jende ezberdina ezagutuz konturatzen zarela badirela euren eskubideen alde antolatzen direnak, ikuspegi antirrazista batetik, adibidez. Auzoan badago pertsona arrazalizatuen kolektibo bat, eta anto-

latzen dituzte hitzaldiak, elkartzeko espazioak. Orain dela gutxi izan zen poliziaren jarrera arrazisten inguruan hausnartzeko eta ahalduzko saio bat. Edo hiriko rokodromo batean langileek antolatzea lortu dute eta lan baldintzak hobetzeko borrokan daude. Pentsatu nahi dut horrelako beste gehiago egongo direla nik ezagutzen ez ditudanak, nahiz eta elite aberatsen esku egon herrialde honetako erabakigune handi gehienak. Bestalde, hiri askotan bezala desberdintasun sozialak nabaritzen dira ere. Filadelfian badago, adibidez, biztanleen segregazioa auzo ezberdinen artean. Maila sozioekonomiko baxuko jendea bizi den auzoak askoz txarrago daude zainduta. Udaletxe parean, eraikin horrek erakusten duen nagusitasunaren aurrean, ikusten dira ere kalean bizi diren pertsonak. Hauek ere badira herrialde honen polarizazioaren edo kontrasteen adibide.

Munduko gatazka askotan pizuzko papera dauka AEBtako gobernuak.

Egunero daude Trumpen gobernuak hartutako erabakien inguruko berriak albistegietan nazioarte mailan eragiten dutenak. Inoiz ez dakizu zerekin esnatuko zaren: Trump eta Netanyahu aurkeztutako “bake akordio” batekin, edo gobernuak zenbait sektoreko langileei herrialdean sartzeko ezarri nahi dizkien tasen igoerarekin.

Dena den, herrialde barruan ere arlo askotan ezegonkortasuna nabaria da. Unibertsitatean, adibidez, diru laguntza asko kentzen ari dira ikerketa gai batzuetara bideratzeko (klima aldaketa edo genero desberdintasuna, adibidez). Azken berrietan jakin da nola gobernu federalak bere funtzio asko eten dituen eta langile publiko askoren soldata kendu. Edota, azken asteetan ere zabaldu da zenbait mugimendu antifaxista talde terroristatzat aitortu izan dituela Trumpen gobernuak agindu bidez.

AMERIKETAKO ESTATU BATUAK

DESKRIBAPENA

Guztira 50 estatuk osatutako Ipar Amerikako errepublika federala da. Munduko ekonomia nagusienetakoa da, eta herrialde giltzarria gatazka geopolitiko nagusienetan.

AZALERA

9.833.517 kilometro koadro.

BIZTANLEAK

340 milioi biztanle.

HIZKUNTZAK

Ez dago hizkuntza ofizialik maila federalean, baina ingelesak betetzen du ‘de facto’ funtzio hori. Dozenaka hizkuntza indiar galtzeko bidean dira.

tu izan dituela Trumpen gobernuak agindu bidez.

Dena den, egoera askotan ez dago argi erabaki hauek noraino heldu daitezkeen.

Nola ikusten da bertatik Palestinan, eta bereziki, Gazan gertatzen ari dena?

Ba askotan pentsatzen nuena- ren kontra Palestinaren aldeko keinuak ere badaude hemen. Bi adibide txiki dira bakarrik baina Judaismoaren Historiako Museo Nazionala pintura gorritz zikinduta agertu zen goiz batean, eta unibertsitatean egun ezberdinetan ikasleak egon izan dira Palestinaren aldeko pegatak eta materiala saltzen.

Dena den Israeleko banderak daude leiho batzuetan (auzo batzuetan beste batzuetan baino gehiago), eta hiri handia izanda ez dut jakin azken gertakarien harira (Global Summud Flotillari eraso) mobilizaziorik deitu denik.